

П р и т ч и т е

| **Историяте, които Исус разказваше** |

Съдържание

	Как протича всяка среща?	3
	Въведение в притчите	4
1	Молитвата, която достига до Бога	11
2	У дома, при Бога	16
3	Кой дава плод?	21
4	Прощението не познава граници	28
5	Най-голямата заповед	33
6	Истинските ценности в живота	39
7	Великата покана	45
8	Исус изисква всичко - няма това е твърде много?	50
9	Господ ще постигне Своята цел	56
10	Упълномощени да действат	61
11	Божията преценка е различна	66
12	С готовност до идването на Спасителя	71
13	Последното решение принадлежи на Бога	76

Как протича всяка среща?

Всяко събиране се състои от три части:

1. Въведение (15-20 минути).

Въведението предлага възможност за опознаване на присъстващите и включване в разговора. То е важна опора за изграждане на взаимоотношения на общение помежду ни.

2. Разговор върху библейски текст (30-40 минути).

Първо прочетете заедно библейския текст. Въпросите към втората част ще ви ръководят в разговора. Винаги се обръщайте за помощ към Разясненията, когато не можете да разберете смисъла на разглеждания текст. Може би предоставеното време няма да бъде достатъчно, за да обсъдите всички предложени въпроси. Тогава ще бъде най-лесно да изберете тези въпроси, които имат най-важно значение за присъстващите.

Ще се сблъскате и със ситуации, в които участниците може би няма да имат желание да изразят публично своето мнение по определени въпроси. В такива случаи дайте своя отговор лично за себе си. Естествено, всеки трябва да се чувства свободен да сподели само това, което пожелае.

Ако групата е твърде голяма, бихте могли по време на библейския разговор винаги или според необходимостта да формирате малки групи (може би с по четирима участници). Разделянето в

малки групи предоставя на участниците възможността да вземат активно участие в разговора.

3. Размяна на мнения и молитва (15-30 минути).

Възможност да разгледате библейския текст от съвсем личен план и при добро желание да изразите своите индивидуални нужди за молитва. Споделянето и общата застъпническа молитва са решаваща стъпка в израстването на групата и изграждането на здрава Църква.

Ограниченията във времето на провеждане са предвидени за групи, чиито участници имат само един час на разположение. Ако разполагате с повече свободно време, бихте могли да удължите съответните интервали, както сметнете за добре.

Работа с разясненията

Едва ли ще успеете заедно да прочетете всяко разяснение към отделните библейски стихове. Понякога импулсите за започване на разговор са свързани с определени разяснения. В случай че искате изцяло да изчерпите допълнителната информация в края на всяка част, можете да използвате следните възможности: запознайте се предварително с библейския текст и разясненията или задълбочете разговора в групата, като прочетете по-късно още веднъж текста и отделите време за разглеждане на разясненията.

Въведение в притчите

“Поучаваше ги много с притчи и им казваше с поучението Си.” (Марк 4:2)

Исус бе майстор на разказите. Без значение коя бе Неговата аудитория - пълстрото множество от хора, малката група от насядали ученици по време на храна или противниците Му, които само търсеха начин да Го уловят в капана на лицемерните си въпроси - Исус непрестанно разказваше истории, за да разясни нещо на Своите слушатели.

Разбира се, Исус използваше и други похвати. Той коментираше библейски стихове, проповядваше, провокираше с язвителни въпроси и разискваше трудни теми, разговаряйки в големи групи или с отделни хора. Историите, разказани от Него обаче, бяха единствени по рода си. С простишки думи, те изразяваха дълбоки истини. Случваше се така, че хората бяха доволни, че веднага се решаваха да променят своя живот. Други изпадаха в ярост или се ядосваха, защото осъзнаваха какво имаха за цел да изявят тези сравнителни разкази относно самите тях или Христовата личност.

Историите, които ние познаваме като “притчи”, и до днес не са загубили дори частица от своята сила да обръщат посоката на човешкия живот. Както тогава, достигайки до ушите на първите си слушатели, така и днес те ни предизвикват да премислим своето отношение към Бога.

В настоящата книга бихме желали да се занимаем с тринадесет добре познати притчи на Христос. Ще бъде полезно да знаем, че за притчите като цяло може да бъде подложено на коментар следното: тяхното значение, цел и какво трябва да имаме предвид, за да ги разберем.

Какво е притчата?

Понятието “притча” е преведено от гръцката дума *parabole* (парабола) и в буквален превод означава предмет, който е хвърлен в продължение или покрай нещо. И така, притчата съпоставя две неща. В Евангелията често се споменават действия, познати от ежедневието, за да изявят същността на твърденията, описващи Невесното царство. Притчата обаче е повече от нагледен пример, използван за онагледяване на едно твърдение. Примерът изпълнява единствено помощна функция. Той само още веднъж разяснява онова, което и без това е било изявено в тезата или директно изказано. Противно на това, притчата сама по себе си представлява същинското послание. С картинен език тя предава познанието за Бог и Неговото царство - и изисква отговорна реакция.

Притчите могат да изглеждат по напълно различен начин. Богатството на изразни форми на новозаветните притчи се простира от едностийната (“Здравите нямат нужда от

лекар, а болните“, Марк 2:17) го по-дробните разкази като притчата за добрия самарянин (Лука 10:25-37). Притчите не са откритие на Исус. Те могат да бъдат намерени както в Стария завет, така и в писанията на юдейските равни във времето преди Христос. Въпреки това притчите на Исус притежават съвсем различни характерни особености и носят собствено послание.

Многообразието от форми и различната крайна цел на притчите затрудняват общата им дефиниция. Последващите характеристики обаче ни предлагат добри опорни точки.

Притчата е:

- картинен израз или сравнение от обичайните ежедневни опитности или заобикалящия свят, което събужда вниманието на слушателите поради своята жизненост или необичайност. Тя учудва и предизвиква към обстоен размисъл относно нейния истински смисъл.
- Лесно запечатваща се картинна форма на богословски твърдения, изискващи ответна реакция, защото тези твърдения откриват истини за Божието царство или обясняват същността на небесното гражданство.

Целта на притчите

Двете определения ясно показват колко голяма стойност е имала за Исус ответната реакция на разказаните притчи. Притчите не са само истории, които (като мита за Езон) пропагандират морално поведение, за

да превърнат своите слушатели в по-добри хора. Те не са загадки (като дзен-будизма), които имат за цел да издигнат разума от безумието на ежедневието, за да открият пред слушателите нови дълбини на съзнанието. Вместо това, както показват и двете определения, те имат за цел да открият на слушателя конкретни аспекти на Небесното царство и да го предизвикат към реакция относно личността и мисията на Христос. Те описват живота, доверен под Божието управление, и същността на Исус. Едновременно с това изискват от слушателите да решат: По какъв начин ще продължите своя живот, след като вече сте срещнали Исус, Който въплъти принципите на Небесното царство? Ако Исус бе само юдейски занаятчия, проповядващ морален живот, никога нямаше да Го разпъне на кръст. В притчите обаче Исус разказва за нови житейски закони, които цялостно преобръщат устоите на всичко познато до момента.

Непрекъснато ни се казва, че притчите имат за цел да внесат яснота в трудни за осъзнаване истини. При по-обстойно разглеждане притчите наистина не са толкова лесни за разбиране. Те често разкриват неочакван обрат, който изненадва слушателите и разтърсва общоприетия начин на мислене:

- Един самарянин, презрян от ортодоксалните юдеи и считан за недостоен пред Бога, изведнъж е посочен като пример за подражание, въпреки че в историята освен него се споменават юдейски свещеник и левит (Лука 10:25-37).

- Приказно богат владетел от Ориента, който обикновено се интересува единствено от състоянието на своя имот, безусловно опростява дълговете на своя ковчежник, който е злоупотребил с царското имане (Матей 18:21-35).
- Някой вдига голям празник заради една-единствена овца, която се е изгубила и сега е намерена отново (Лука 15:1-10).

За Исус нямаше съмнение, че всичко това в никакъв случай не звучи нормално в ушите на Неговите слушатели. Именно моментът на изненада прави притчата толкова ефективна. Притчите приличат на малки ракети. Те имат различни по дължина "фитили за взривяване" и рано или късно винаги изпращат слушателите в едно ново пространство, в което те могат да разберат повече за Исус и Небесното царство. Притчата поставя "общоприетото" мнение под въпрос и изведнъж с изненада осъзнаваме, че в този момент вече сме готови да разсъждаваме по различен начин. Обхватът на притчите може да бъде определен по следния начин:

1. Интересът на Исус засяга главно три теми: благодатта на Бога, изискванията към учениците и последиците от отхвърлянето на Благата вест за спасение.
2. Централната тема, която преминава през всички притчи на Исус, е Небесното царство. То е описано едновременно като настоящо, но заедно с това и откриващо се в бъдещето. Обхваща личностни и

обществени промени. То е динамичното и енергично откровение на Бога, заключаващо се в това, че Сам Господ ще установи Своето управление, в което хората, които са служили на Исус във всички области от своя живот, ще бъдат събрани заедно за ново общение.

3. Притчите се концентрират върху въпроса за идентичността на Исус: Кои е Този, Който си позволява да твърди, че може да прощава греховете, да обещава на презрените в обществото особената благодат на Бога и да направи присъдата в съдния ден зависима от отношението към Неговата личност?
4. Със Своите притчи Исус предявява претенции за божествен авторитет. Той често се оприличава с носителите на авторитета в Своите истории. В ушите на юдеите това е било равносилно само на едно - приравняване със Самия Господ. Неговите слушатели са могли или да приемат пратениците Му и да Го прославят като Месия, или да отхвърлят думите Му като богохулство и отвратително лъжеучение. Исусовите притчи обаче не оставят никакво място за възхищение от Неговите поучения от дистанция. Те са превръщали хората в Христови ученици или в Христови противници. В основата си този факт не се е променил и до днес.

Относно тълкуването на притчите

Дълго време притчите са считани за художествено оформени алегории, в които всеки гребен детайл носи дълбоко значение и чието съдържание трябва да бъде отключено. В действителност обаче Исус е натоварил със значение само много малко от подробностите в притчите (срв. Матей 13:24-30,36-43). Поради тази причина някои библейски изследователи са влизали в такива подробности в тълкуването на притчите, които не биха могли да бъдат осъзнати дори от първите слушатели на Христос. Опасността на подобен метод за тълкуване се състои във факта, че открива пролука за множество спекулации, които водят до отдалечаване от първоначалния замисъл на Христос. Алегоричното тълкуване на притчите е отхвърлено преди всичко от реформаторите. Лутер, Калвин и останалите богослови са се опитвали да разтълкуват притчите в контекста на цялостната мисия на Христос. Дори и те обаче на някои места са срещали трудности да разберат, какво наистина е мислил Исус с казаното. Едва през 19-ти век богословите са започнали да вникват в съдържанието на притчите на фона на напредващите исторически и културни изследвания.

На базата на отказа от масово възприетите алегорични тълкувания, до известна степен с право определени като насмешливи, от този момент нататък широко разпространение получава твърдението, според което притчите се характеризират само с

една-единствена точка на сравнение, която по някакъв начин описва Божието царство. Въпреки че това е представлявало необходима поправка, днес някои тълкуватели твърдят, че подобна гледна точка е силно ограничена. Те изразяват мнението, че притчите притежават множество обяснения. Не в смисъла да дадат място за възникването на алегорични фантастични тълкувания, а имайки предвид, че разнородните характери и ситуации на притчите могат да ни наведат към повече теми за размисъл или богословски аспекти. Само в тази всеобща обвързаност може да се установи цялостното звучене на притчата. Нейната цел обаче винаги остава непроменима - да подбуди слушателите към ответна реакция. В тълкуването на притчите трябва да бъдат съблюдавани следните основни въпроси:

1) Към кого е отправена притчата?

Дали Исус се обръща към фарисеите и законоучителите, към човешкото множество или към Своите ученици? Значението на притчата е свързано със слушателската аудитория, за която е била предназначена. Притчата за блудния син (Лука 15:11-32) придобива своето истинско значение едва тогава, когато имаме предвид, че е била разказана пред група фарисеи, за които дори само мисълта за контакт с грешниците е предизвиквала погнуса. В този контекст реакцията на по-големия брат е напълно разбираема. От една страна притчата ни разказва за Божиата необикновена любов към грешника, а от друга - предизвиква със своя открит завършек слушащите фарисеи (напомнящи за по-големия брат).

2) Във връзка с кои други текстове се намира притчата?

Връзката с други текстове, в чиито контекст е разказана притчата, често ни насочва към нейното правилно тълкуване. Напр. притчата за великодушния лихвар (Лука 7:41-42) има своя смисъл, когато вземем под внимание, че се намира в разказа за срещата на Исус с блудницата и фарисея. В тази взаимовръзка ни се открива, че притчата представлява строг укор към фарисея за липсата му на любов към ближния. Едновременно с това тя конфронтира своите слушатели с въпроса за личността и божествения авторитет на Исус. Той недвусмислено се поставя на мястото на този, който опростява огромни суми на Своите длъжници.

3) Какво знаем за историческия и културен контекст?

Тук не става дума да вникнем в традициите и обичаите на тогавашното време (напр. как се обличаха или пътуваха хората по времето на Христос), а да ни запознае с техните житейски стандарти и форми на общуване. Днес гледката на възрастен мъж, който бяга, едва ли ще ни направи особено впечатление. Може би спортува или не иска да изпусне автобуса. Някога в Близкия изток един възрастен мъж винаги е вървял бавно, изразявайки по този начин своето достойнство. Тази важна подробност разяснява един аспект от притчата за блудния син, в която бащата се впуска да посрещне сина си, за да го прегърне за "добре дошъл".

4) Какви картини и символи съдържа текста и какво е било тяхното значение за първите им слушатели?

Тези въпроси ни отвеждат дълбоко в представите на някогашните слушатели. Ако днес чуем нещо за Дядо Коледа, тогава тези гуми отключват в съзнанието на един европейец съвсем определени асоциации. За един китаец, израствал в Пекин, същите гуми не са свързани с идентични чувства, картини или мисли, защото в китайската култура не съществува Дядо Коледа. Ние не сме в състояние непосредствено да уловим символичното съдържание, защото живеем в различен в културно отношение свят. Необходимо е да положим много усилия, за да вникнем в особеностите на съответната култура.

5) Каква реакция е трябвало да предизвика притчата в първоначалните слушатели?

Ако осъзнаем какъв резултат е трябвало да предизвика притчата у своите първи слушатели, тогава ще знаем какъв ефект е необходимо да имаме за цел и днес. Църковният отец Августин Блажени е тълкувал напр. притчата за добрия самарянин, поставяйки особено ударение на това, колко е важно да принадлежиш към Христовата църква, за да бъдеш спасен. От текста на притчата (Лука 10:25-29,36-37) обаче става ясно, че нейната цел е съвсем различна - да се проявиш като ближен към хората около себе си. Дори ако Църквата има особено важно значение, тук тя просто не е обект на внимание от страна на Христос.

6) За каква богословска тема става дума?

Притчите изказват твърдения за Бога и за действията на хората във взаимоотношенията си с Него. Ако е ясно разбирането на слушателите и ефекта от думите относно тези въпроси, тогава трябва да помислим какви основополагащи изводи за Бога и следването на Христос могат да бъдат направени.

Така напр. от притчата в Лука 17:1-10 можем да заключим, че Господ очевидно очаква от вярващите да Му се подчиняват и да считат изкуплението за подарък, а не като заслужено възнаграждение на човешките постъпки. Един човек, дори и вярващ, няма право на никакви изисквания от страна на Небесния Отец. Освен това да служиш на Бога означава да се покоряваш на Исусовите думи.

Имайки предвид изброените въпроси, вероятно вече сте на мнение, че разбирането на притчите граничи с невъзможното. В крайна сметка малцина са днес тези, които знаят какви човешки представи и обичайни ежедневни задължения са характеризирали юдейската култура преди 2000 години. За щастие, лесно можем да решим това по два начина.

Първо, като прочетем задълбочено и съзнателно текста. Какво цели да ни каже той? На какво обръща особено внимание? Изследването на контекста и определянето на реакцията на слушателите няма да ни затрудни особено, защото повечето от притчите са обвързани с контекста. Когато прочетем пасажите, които се

намират преди и след определения текст, по правило бързо можем да достигнем до идеята, за каква ситуация наистина става дума.

Освен това на помощ ще ни се припече натрупания опит. Колкото повече четем в Библията, толкова по-дълбоко ще опознаем представата за света на тогавашните слушатели. Едва ли ще успеем толкова бързо да съзрем в текстовете нашите собствени мисли. Въпросите към отделните теми имат за цел да Ви подкрепят в задълбочения прочит на библейските текстове.

Второ, съществуват изчерпателни литературни източници, които могат да Ви помогнат при всеки от горепосочените въпроси - библейски речници и коментари към отделните книги на Библията, информация за живота и ежедневието в библейските времена, и съвсем определени тълкувания за разбиране на притчите.

Заключение

Притчите ни разкриват изобилие от познания за Бога и самите нас. Докато в съвременната култура ние сме свикнали да изразяваме нашата вяра в библейски тези и доктрини, притчите от своя страна ни разкриват картини за Бога и Небесното царство. Притчите, както всяко сполучливо художествено произведение, са способни да въздействат, излизайки извън рамките на своята първоначална "публика". Техните твърдения за Бога и ученичеството наистина са вкоренени в културата и времето на Исус, но едновременно с това прекрачват всички културни граници и ни предават още по-живо онова, което имат за цел

да ни кажат, отколкото сухата фактология е в състояние да го стори. Някои от мъчително наизуствените дефиниции за Бога бързо биват забравяни, щом в съзнанието ни се запечатат картините и историите, в които напр. Господ ни е представен като добър овчар, който дълго търси своята изгубена овца. Едва ли ще успеем да запомним за дълго превъзнесените проповеди, които обясняват в подробности какво означава да бъдеш християнин. В спомените ни обаче завинаги ще остане сравнението, че онези, които принадлежат към Небесното царство, ще бъдат като земеделецът, който по време на оран бе открил заровено съкровище в нивата и продале всичко, което притежаваше, за да я придобие. Дискусиите относно края на света често

оставят впечатлението, че всеки има за цел да обоснове само собствената си богословска доктрина. Но сравнението на Исус, че Небесното царство е като малко квас в голям съд тесто, който в крайна сметка обхваща всичко, сътворява надежда. Притчите са картинни думи, използвани от Исус, за да сведе богословието до човешките разбирания по начин, който достига до нас и съпровожда живота ни. Притчата достига до ушите ни, картината потъва в нашето съзнание и здраво се вкоренява - или ни предизвиква към действие. Единствено Божият Дух може - дори и след дълго време - да разясни дълбокото значение на изреченото.

*"Който има уши да слуша, нека слуша."
Марк 4:9*

1 Молитвата, която достига до Бога

Притчата за фарисея и бирника (Лука 18:9-14)

⁹ И на някои, които уповаваха на себе си, че са праведни, и презираха другите, каза и тази притча: ¹⁰ Двама души се изкачиха в храма да се помолят, единият – фарисей, а другият – бирник. ¹¹ Фарисеят, като се изправи, молеше се в себе си така: Боже, благодаря Ти, че не съм като другите човеци – грабители, неправедници, прелюбодейци, и особено не като този бирник. ¹² Постя

два пъти в седмицата, давам десетък от всичко, което придобия. ¹³ А бирникът, като стоеше надалеч, не смееше дори очите си да повдигне към небето, но се удряше в гърди и казваше: Боже, бъди милостив към мен, грешника. ¹⁴ Казвам ви, че този си отиде у дома оправдан, а не онзи; защото всеки, който въздига себе си, ще се снижи, а който смирява себе си, ще бъде въздигнат.

Въведение (15-20 минути)

Не сте задължени да отговаряте на всички въпроси. Изберете тези, които ще бъдат най-интересни за Вашата група.

- Спомнете си какво поведение трябваше да следвате през младежките си години, за да се харесате на хората от средата, към която бяхте избрали да принадлежите?
- Откривате ли във Вас или във Вашето семейство причини за истинска гордост?

Импулси за разговор (30-40 минути)

- Запознайте се с разясненията към ст.10, за да опознаете по-добре двамата герои на притчата. Какво ли

мнение са имали за себе си? Доколко добре се познаваха?

- Защо именно бирникът изглежда праведен в Божиите очи, а не фарисеят?
- Каква е причината, поради която хората предпочитат да споделят своите проблеми с "кръчмаря", отколкото с пастора?
- Откривате ли в себе си допирни точки с фарисея от притчата? В какво се проявява Вашата гордост спрямо Бога - в постиженията в живота, религиозните възгледи или традицията?

- Чувствали ли сте се някога като бирника? В състояние ли сте да доловите и подемете неговия вик за помощ "Боже, бъди милостив към мен, грешника" или ще предпочетете да го подминете?

- Нека за момент се замислим за своите собствени възгледи за хората около нас и за аргументите ни относно причината, поради която Господ ни приема. На кого сте склонни да се уподобите - на фарисея или по-скоро на бирника? Какво би трябвало да промените в себе си?

Размяна на мнения и молитва (15-30 минути)

- Как бихте приели сред Вас някой, който се държи като фарисея? Как би се чувствал един "бирник" във Вашето обкръжение?
- В коя област от Вашия живот се нуждаете от подкрепа и насърчение в молитва?

Разяснения

Общ поглед. Настоящият текст е неразделна част от предходния откъс за притчата за неправедния съдия (Лука 18:1-8). И в двете притчи се говори за молитвата. Освен това пасажът е взаимнообвързан и с двете последващи сцени (Исус и децата, ст.15-17, и Исус и богатият, ст.18-29). Както в притчата за фарисея и бирника, така и в тези срещи става дума за това, че Божието царство се разкрива пред напълно различни групи от хора, отколкото сме си представяли до момента (именно децата и хората, които не притежават богатство). Притчата (ст. 9-14) акцентира върху значението на смиреното познание за Бога и покаянието като предпоставка за човешката пра-

ведност. Двете последващи сцени (ст. 15-17 и 18-30) фокусират нашето внимание върху непринудената вяра, типична за децата, и въпросът за истинските приоритети в живота.

18:9. Някои, които уповаваха на себе си, че са праведни. Това описва представата на човека, който неправилно предполага, че чрез своето житейско поведение е в състояние да изпълни Божия критерий за праведност (срв. Фил. 3:3-9; Гал. 3:10-14).

18:9. И презираха другите. Фарисеите считаха, че превъзхождат останалите хора, които в техните очи бяха неспособни и нежелаещи да изпълнят в подробности тълкуванията на фарисеите относно Мойсеевия закон.

18:10. Двама души се изкачиха в храма да се помолят. Фарисеите принасяха два пъти всеки ден по едно агне в храма като умилюстителна жертва за извършените грехове на израелтяните. По време на тази церемония винаги присъстваха и обикновени хора от народа.

Фарисей. Фарисеите представляваха малка, но могъща религиозна група. Техният главен стремеж се състоеше в следването и изпълнението на всички предписания на Закона. Ако днес сме свикнали да изтъкваме фарисеите преди всичко като ужасяващ пример, в очите на слушателите си по онова време те са били на особена почит, защото са изглеждали изключително сериозни в своята отдаденост към Бога.

Бирник. За слушателите на Христовата притча обръщението "бирник" е

било равнозначно с разбойник и измамник. Бирниците са били считани за народни предатели, защото са работели съвместно с римляните-окупатори. Бирникът спечелвал правото да събира таксите и данъците за определен район. При това са съществували твърди тарифи, по които е трябвало да се издължават данъкоплатците, но утвърдената система е изкушавала събирателите на данъци усърдно да работят за напълването на собствената си кесия.

18:11. Като се изправи. Най-честата молитвена поза е била в изправено положение. В противовес с държането на бирника (ст. 13: бирникът стоеше надалеч) фарисеят демонстрира желанието си да се приближи възможно най-близо до Светая Светих (присъствието на Бога), както и правото за това.

Боже, благодаря Ти. Фактът, че молитвата е изречена по този начин на обществено място, за нас изглежда невероятен. За един богобоязлив човек обаче в онова историческо време подобна молитва е напълно в реда на нещата. Позната молитва на равините (разпространена между тях скоро след времето на Исус) гласи: "Благословен да бъде Господ, Който не ме е създал като езичниците, защото всички те са нищо пред Него. Благословен да бъде Той, защото не ме е сътворил като жена, защото нито една жена не е в състояние да изпълни Закона. Благословен да бъде Бог, защото не ме е направил необразован човек, защото той не се замисля да отбягва греховете."

Вероятно фарисеят е приемал своята

молитва дори като задължение да изобличи "грешниците" в тълпата от слушатели и като възможност за показване на правилния път към справедливостта.

И особено не като този бирник. Градацията на гръцкия текст обвързва гребителите, неправедниците и прелюбодейците с бирниците. Бирниците са считани за разбойници и измамници; прелюбодейството вероятно се споменава, за да подсили още повече греховността на бирника. Може би това понятие трябва да се разглежда в преносен смисъл и да изяви изневярата спрямо Бога. Молитвата на фарисея представлява явна нападка, породена от неразбирането, как човек като бирникът въобще си позволява правото да прекрачи прага на святия Божий храм.

18:12. Поста двa пъти в седмицата.

Законът е задължавал израелтяните да поствят веднъж в годината на великия Ден за помирение. В противовес на това, фарисеите са постели всеки понеделник и четвъртък с намерението, че по този начин ще спечелят особени заслуги пред Бога. Според предписанията на Закона отдаването на десетата част от всички постъпления е било задължение на всички юдеи, но фарисеите са вземали това изискване дотолкова присърце, че са правели по-обширно това понятие и са го свеждали до неща, за които в Закона не е било предвидено даването на десетък или до случаи, в които той вече е бил платен (срв. 11:42). Външното изпълнение на религиозните постановления на тези хора е било акуратно и достойно за пример.

18:13. Като стоеше нагалеч. Бирникът стоеше настрана от хорската тълпа. Очевидно той се срамуваше да се приближи при останалите.

...Удряше се в гърдите. В Ориента това не е често срещана ежедневна практика. Описаното поведение изразява тежки душевни терзания и в настоящия пасаж е обвързано с молитвата, която изповядва вината от извършения грях.

Боже, бъди милостив към мен, грешника. На фона на жертвената церемония, която се извършва в храма, бирникът се моли жертвата за умилостивление на греховете да докосне и него. В това се състои неговата единствена надежда. Самият той няма какво да донесе на Бога.

18:14. Този си отиде у дома оправдан. В този момент слушателите на Христос със сигурност са безкрайно удивени. Как е възможно фарисеят, образецът за богобоязливост и почтеност, да не устои пред Бога, за разлика от грешния бирник, който именно си тръгва оправдан? Изненадващата връзка в притчата се състои в това, че справедливостта е въпрос на смирено себепознание и доверие в Бога, който подарява прощение. Това няма нищо общо със стремежа да Го впечатлим с религиозните си постижения.

Защото всеки, който въздига себе си, ще се смири, а който смирява себе си, ще бъде въздигнат. Тези думи са били известни като мъдрост с всеобхватно значение и централна тема в юдейското познание (срв. 1 Царе 2:8; Пс. 18:27; Пр. 3:34; Ис. 57:15; Мат. 23:12; Лука

1:52; 14:11). Притчата пробужда спомена за отдавна изявена от Бога и позната на народа истина.

Всичко зависи от критерия за сравнение *Хелмут Тулик*

Нека още по-ясно вперим поглед в сцената, с която ни запознава настоящата притча. Като начало пред очите ни се откриват множество сравнения.

Двамата мъже имат желание да застанат пред Бога и търсят общение с Него; двамата прекрачват прага на Божия храм... И двамата се опитват да опознаят по-добре самите себе си и се изповядват:

Бирникът признава, че заради прегорялата си съвест не може да издържи пред Божието присъствие... Фарисеят счита, че въпреки всичко той е в състояние да се изправи пред Небесния Отец. Та нали той наистина е замесен от по-различно тесто, отколкото съмнителният тип, облеган там някъде на колоната на храма. Нима в такъв случай няма право да го каже на всеослушание? Не би ли проявил лицемерно и пресилено смирение, ако игнорира всички различия, подтикнат от желание просто да изповяда: И двамата сме равни пред Бога?... Нима не желае наистина да отдаде почит на Бога - още повече, че самият той не би следвало да счита постиженията си за свои, а да гледа на тях като следствие от Божията милост, която го е закриляла, спасила и вдъхнала нови сили, за което всъщност трябва да прослави Бога?

Не се съмняваме, че историята има своите обективни причини. Не е никак просто да вникнем в присъдата, изречена от Христос. За това най-

добре ще бъде да се запитаме, по какъв начин двамата герои в притчата са достигнали до своето себепознание и до тези толкова различаващи се в своята същност прозрения. И наистина, тук се натъкваме на точната следа.

Ако копнеем от желание да опознаем самите себе си, трябва да приетем определен критерий за сравнение. И този критерий преобръща всички различия между двете човешки същества.

Фарисеят се "мери наголу" в желанието си да определи своята позиция пред Бога. Избира злия бирник за критерий за сравнение. Различията помежду им на часа излизат грастично наяве. Със сигурност обаче и фарисеят познава своята тъмна половина; до болка са му познати мислите и желанията, които са в състояние да вселят ужас и в неговото сърце. Но във всички случаи той вече се е справил с тях. Бирникът обаче се е оставил по течението без никакви задръжки и притеснения.

Доколкото нашите мисли са отправени действително в правилната посока - а това наистина е така! -, толкова гордостта винаги изплува все по-нагоре и нагоре в сравнението с този критерий, ориентиран към самите себе си...

Подобна гледна точка за сравнение освен всичко друго срива със земята и искреността на благодарствената молитва. Наистина, фарисеят благодарни на Бога, че го е направил точно такъв, какъвто е в действителност.

За него няма съмнение, че това не е негова заслуга, но нали в крайна сметка си го признава. Но след като погрешната прицелна точка, в която нетърпеливо е вперил поглед, веднъж вече се е разрушила..., вниманието му изведнъж отново е привлечено от неговото собствено "Аз", което толкова много харесва: Няма никакво съмнение, Господ е сторил с мен всичко това, но нали в крайна сметка това съм аз... И точно тук, именно тук и в този момент, бирникът се моли по съвсем различен начин. Когато някой пристъпи пред Бога със своята натежала съвест, останалите хора са му напълно безразлични. Такъв човек е съвсем самотен, останал единствено в присъствието на Бога. В съзнанието на бирника никога не би изплувала мисълта: "Фарисеят, ето там, е толкова по-праволинеен от мен. Той обаче също е скътал в себе си своите ужасни постъпки! Той също е грешник!" Това наистина би било съвсем вярно и правилно. Но когато си изправен единствено в присъствието на Бога и желаеш да имаш общение само с Него, подобни истини ще ти бъдат съвсем безразлични. В такива моменти съзнанието на човека е заето с напълно различни мисли. Именно заради това поведението на бирника е толкова истинско и пропито от честност. Бирникът се "мери нагоре". Неговият критерий за сравнение е самият Господ. В този момент изведнъж осъзнава, че се отдалечил прекалено много от Него. Но точно заради това Господ е съвсем близо.

2 У дома, при Бога

Притчата за блудния син (Лука 15:11-32)

¹¹ Каза още: Някой си човек имаше двама сина. ¹² И по-младият от тях каза на баща си: Татко, дай ми дела, които ми се пада от имота. И той им раздели имота. ¹³ И не след много дни по-младият син си събра всичко и отиде в далечна страна, и там разпиля имота си с разпуснатия си живот. ¹⁴ И като изхарчи всичко, настана голям глад в онази страна; и той изпадна в лишение. ¹⁵ И отиде да се представи на един от гражданите на онази страна, който го прати на полетата си да пасе свине. ¹⁶ И желаше да се насити с рошкостите, от които ядяха свинете; но никой не му даваше. ¹⁷ А като дойде на себе си, каза: Колко наемници на баща ми имат излишък от хляб, а пък аз умирам от глад! ¹⁸ Ще стана да отида при баща си и ще му кажа: Татко, съгреших против небето и пред теб; ¹⁹ не съм вече достоен да се наричам твой син; направя ме като един от наемниците си. ²⁰ И стана и отиде при баща си. А когато беше още далеч, баща му го видя, смили се и като се завтече, хвърли се на врата му и го целуваше. ²¹ А синът му каза: **Татко, съгреших против небето и пред теб; не съм вече достоен да се наричам**

твой син. ²² Но бащата каза на слугите си: Бързо изнесете най-хубавата премяна и го облечете, и сложете пръстен на ръката му и обувки на краката му; ²³ докарайте угоеното теле и го заколете, и нека ядем и се веселим; ²⁴ защото **този мой син беше мъртъв и оживя, изгубен беше и се намери. И започнаха да се веселят.** ²⁵ А по-старият му син беше на нивата; и като си идваше и се приближи до къщата, чу песни и игри. ²⁶ И повика един от слугите и попита какво е това. ²⁷ А той му каза: Брат ти си дойде; и баща ти закла угоеното теле, защото го прие здрав. ²⁸ И той се разсърди и не искаше да влезе, и баща му излезе и го молеше. ²⁹ А той отговори на баща си: Ето, толкова години ти работя и никога не съм престъпил една твоя заповед; но на мен никога дори яре не си дал, за да се повеселя с приятелите си; ³⁰ а щом си дойде този твой син, който пратиха имота ти с блудниците, за него си заклал угоеното теле. ³¹ А той му каза: Синко, ти си винаги с мен и всичко мое е твое. ³² Но подобаваше да се развеселим и да се зарадваме; защото този твой брат беше мъртъв и оживя, и изгубен беше и се намери.

Въведение

(15-20 минути)

(Изберете един или два въпроса.)

• Какъв сте по възраст в сравнение с Вашите братя и сестри? Опитайте

се да назовете характерните черти, с които обикновено се описват най-голямото, най-малкото, средното и единственото дете в семейството.

• Какъв сте по характер - "пазител на семейното огнище" или "бежанец"?

- Бягали ли сте някога от вкъщи? Къде отидохте и какво се случи?

Импулси за разговор

(30-40 минути)

- Публиката, пред която Христос разказа тази притча заедно с още две, в които се говореше за изгубените вещи, представляваше интересна смесица от "бирници и грешници", и фарисеи. Последните бяха настроени критично към Исус, защото Той не се притесняваше да се появява сред грешниците.

Кой или какво в притчата представя Бог? Кой ще свържете с фарисеите, кого - с бирниците и останалите грешници?

- През какви преживявания преминава малкият син в историята? Каква е неговата позиция, когато пожелава да се върне при своя баща (ст.21)?

- Какво е поведението на бащата към сина преди неговото завръщане? По какъв начин го посреща (ст.20,22-24)?

- Каква е реакцията на по-големия син към начина, по който бащата посреща по-малкия брат (ст.25-30)?

- По какъв начин Вашият живот напомня за бащата - може би в отношенията ви с едно "неблагодарно" дете? Доколко символизира блудният син - в напускането на земните родители или Небесния Отец? Съществуват ли пресечни точки между Вас и по-възрастния син? Как реагирате при мисълта, че Божието благословение е на страната на този, който е заслужил по-малко от Вас?

- Ако бихте се сравнили с двамата братя, на кого сте склонни най-вече да се уподобите? Защо?

- Опитайте се да сравните своето развитие във вярата с пътя на по-малкия брат? Къде се намирате в момента? Никога ли не сте напусkali бащиния дом? Все още ли сте у дома, опаковайки вече тежките чанти? В чуждата страна, на ръба на своите сили? Изпълнени с въпроси, напът към вкъщи? Или вече сте пристигнали и се наслаждавате на празника?

Размяна на мнения и молитва

(15-30 минути)

- В коя област от своя живот се нуждаете от подкрепа и насърчение в молитва?

Разяснения

Общ поглед. Настоящата притча е трета в поредицата от три сравнения в Лука 15, които разказват за нещо изгубено, което отново е намерено. Притчата дава богата възможност за множество интерпретации според желанието за акцентирание върху различни главни детайли. Наречена "Притчата за любящия баща", тя разяснява безграничната и преливаща Божия любов към Неговите деца, които се отвърщат от Него. Притчата за блудния син описва шансът за завръщане от погрешния път и радостта, която е приготвена за онзи, който се е върнал при Бога. Под наименованието "Притчата за загубените синове", тя събужда подо-

зренията на фарисеите, които използват обръщението "изгубени" само към отявлените грешници (ст.1-2).

15:12. Тамко, гай ми гела, който ми се пага от имота. Според юдейския закон след смъртта на своя баща по-малкият от двамата синове е получавал една трета от неговото състояние (Втор. 21:17). Въпреки че нищо не е можело да попречи на един родител да раздели своята собственост още приживе, подобна молба без съмнение би прозвучала невероятно безсърдечно. Тя всъщност ясно показва, че фактът, че бащата още е жив, само разваля предварителните планове и желания на неговия син. Слушателите на притчата са очаквали от един такъв баща, който се сблъсква с недопустимата молба на своя син, да реагира по подобаващ начин с гняв и ярост. Вместо това, бащата изненадващо изпълнява неговото желание и разделя богатството между двамата синове.

15:13. Събра всичко. С други думи, по-малкият син продаде своята част от имота. Подобен начин на действие е бил особено скандален в тогавашното време, в което общественото положение и материално осигуреното бъдеще е било тясно свързано с фамиленото благосъстояние. Синът се отказва от своето семейство, само за да задоволи краткотрайното си желание да изпълни своите моментни хрумвания. Готов бе да се откаже от всички средства, които му гарантираха собствени приходи, и да осети своите наследници от сигурното бъдеще, което им гарантираше богатството.

Разпиля имота си с разпуснатия си живот. На други места този гръцки израз се превежда така: "и се ползваше от всичките наслади на живота. Позволяваше си всичко, което пожелаеше."

15:15. Прати го на полетата си да пасе свине. В юдейското мислене свинете са считани за нечисти животни (вж. Левит 11:7). Те не са отглеждани нито като домашни животни, а още по-малко са използвани за храна. На юдеите е било забранено да се докосват до тях. Онези, които по някаква причина са се занимавали със свине, в очите на обществото са считани за аутсайдери.

15:16. Желаше да се насити от рошковите, от които ядяха свинете. Дори и за днешните читатели желанието да се нахраниш с помията на свинете звучи доста отблъскващо и безапелитно. За фарисеите, които слушаха Христовите думи, това бе напълно недопустимо. Тази ситуация очертава цялостното падение на блудния син.

15:17. Като гоїде на себе си. Това не е израз на покаяние, а само на прозрението, че избраният собствен път всъщност не води към желаната цел. Познато тълкувание на библейския текст гласи, че в този момент синът е осъзнал, че е пропилял своето наследство и вече няма никакво основание и право да се погрижи за своя баща в края на дните му. Планът да работи като слуга на своя баща би могъл донякъде да му помогне в изпълнението на това задължение.

15:19. Не съм вече достоен да се наричам твоят син. Синът признава, че

вече няма никакво правно и морално основание да бъде почитан и приеман като син.

Наемници. Тук става дума за наемчиците, които са получавали заплата според извършената работа за гения.

15:20. Фарисеите не трябваше да бъдат скандализирани само от действията на сина. Реакцията на бащата е противоречала на тогавашните разбирания в същата степен, както поведението на малкия син.

Баща му го видя, когато беше още галеч. Допускаме предположението, че бащата се е надявал и очаквал завръщането на своя син.

Завтече се. Със своята постъпка бащата обръща гръб на традицията и е готов да пожертва собственото си достойнство. Тогавашните разбирания са заклеявали като унижително за един възрастен човек да се движи с бърз ход. Особено неуместно е било да се впуснеш да пресрещнеш някого, чието поведение до този момент е било толкова неприлично. Тази картина обрисова по неповторим начин реакцията на Всемогъщият и Свят Бог към човека, който е прозрял, че е поел по грешен път, и се е върнал. В принудената обстановка на село жителите с удоволствие на часа биха се събрали при завръщането на сина, без съмнение, за да го накарат да разбере, че сполетялата го съдба е заслужен резултат от непристойното му поведение. Докато синът очаква да го "опекат на шиш", той е посрещнат от баща си и вместо очаквания срам получава неговата любяща закрила.

Хвърли се на врата му и го целуваше.

Обичаен начин за поздрав между мъжете в Ориента. Имайки предвид съществуващите обстоятелства, подобна развързка идва съвсем неочаквано.

Не съм вече достоен да се наричам твой син. Изречението нагледно показва смисъла на понятието "покаяние": "Господи, не мога да Ти предложа нищо повече от своето разкаяно сърце" (срв. Пс. 51:17).

15:22. Бащата недвусмислено заподва, как трябва да се отнасят всички останали към завърналия се член на семейството.

Най-хубавата премяна. Най-вероятно става дума за най-красивите грехи на бащата. По този начин бащата ясно показва, че ще почита сина по същия начин, по който цени самия себе си.

Пръстен. Пръстенът удостоверява сина с положението на заместник на своя баща.

Обувки. Робите са нямали обувки. Носенето на обувки е било ясен знак, че този човек може като свободен мъж да отиде навсякъде, където пожелае. Незабавно и безусловно синът отново е издигнат на пиедестала на човек, достоен за уважение.

15:23. Угоеното теле. Това животното е било отглеждано за особено тържествен повод. Фактът, че ще бъде заколено цяло теле, ни води до заключението, че цялото село е било поканено на празничната трапеза.

15:24. Този мой син беше мъртъв. В преносен смисъл синът наистина е бил мъртъв. Той недвусмислено е разрушил всички досегашни връзки с бащиния дом и всъщност е съвсем неочаквано, че някога би се върнал обратно.

15:25-32. Разказът се насочва към по-големия брат, който представя позицията на фарисеите.

15:28. Отказът на големия брат да вземе участие в празника трябва да бъде тълкуван като знак за незачитане на авторитета на бащата. В подобни семейни тържества най-големият син е поемал ролята на щедър домакин.

15:29. Тук бащата отново предприема първата крачка към своя син и се обръща дружелюбно и търпеливо към неговото заблуждение. Слушателите всъщност са обхванати от възмущение, но те едва ли очакват от бащата да смъмри своя син. Докато бащината любов предизвиква в по-малкия син чувство на смирение, срам и радост, големият брат отвръща на протегнатата ръка на своя баща единствено с високомерното си държание.

Толкова години ти работя. Колко е странно, че големият брат описва взаимоотношенията с бащата с думите, които завърналият се син също

е използвал в своята молба (ст.19): Да има право да служи в дома на баща си дори като слуга. Въпреки че никога не се бе отделял от присъствието на своя баща, тази близост никога не се бе превърнала във връзка, даряваща радост и щастие.

Никога не съм престъпил една твоя заповед. Синът свежда близостта със своя баща до послушанието във взаимоотношенията между господаря и слугата. С тези думи Исус намеква, че фарисеите също виждаха смисъла на взаимоотношенията с Бога в точното следване на описаните в Закона заповеди.

Но на мен никога не си дал. Големият син не оценява близостта на своя баща и голямата му любов към него.

15:31-31. Всичко мое е твое. С тези думи бащата успокоява големия син, че не бива да се безпокои за частта от своето наследство поради завръщането на неговия брат. Бащата не съзира в своя син образа на роба, а вижда в него своя наследник. Той също трябва да се зарадва на завръщането на своя брат.

Притчата не ни съобщава за последвалата реакция от страна на големия брат. Тя е с отворен край. По този начин Исус предизвиква към отговор както фарисеите, така и днешните си слушатели.

3 Кої дава плод?

Притчата за сеяча (Марк 4:1-20)

¹ И Исус пак започна да поучава край езерото. И при Него се събра едно твърде голямо множество, така че Той влезе в една ладия и седна; а цялото множество беше на сушата край езерото. ² И ги поучаваше много с притчи и им казваше в поучението Си: ³ Слушайте: Ето, сеячът излезе да сее. ⁴ И когато сееше, някои зърна паднаха край пътя; и птиците гождоха и ги изкълваха. ⁵ Други паднаха на скалисто място, където нямаше много пръст, и скоро поникнаха, защото нямаше дълбока почва; ⁶ а когато изгря слънцето, прегоряха и понеже нямаша корен, изсъхнаха. ⁷ И други паднаха между тръните; и тръните пораснаха и ги задушиха, и не дадоха плод. ⁸ А другите паднаха на добра земя и дадоха плод, който растеше и се умножаваше, и принесоха – кое тридесет, кое шестдесет и кое сто. ⁹ И каза: Който има уши да слуша, нека слуша. ¹⁰ И когато Исус остана сам, онези, които бяха около Него с дванадесетте, Го попитаха за притчите. ¹¹ Той им каза: На вас е дадено да познаете тайната на Божието цар-

ство; а на онези, външните, всичко се дава в притчи; ¹² така че гледащи да гледат, а да не виждат, и слушащи да слушат, а да не разбират, да не би да се обърнат и да им се прости [грехът]. ¹³ И им каза: Не разбирате ли тази притча? А как ще разберете всички притчи? ¹⁴ Сеячът сее Словото. ¹⁵ А онези край пътя, където се сее Словото, са тези, които, като чуят, Сатана веднага идва и grabва посятото в тях Слово. ¹⁶ Също и посятото на скалистите места са тези, които, като чуят Словото, веднага с радост го приемат; ¹⁷ нямат, обаче, корен в себе си, но са привременни; после, като настане напаст или гонение заради Словото, веднага се съблазняват. ¹⁸ Посятото между тръните са други; те са онези, които са слушали Словото, ¹⁹ но светските грижи, примамката на богатството и пожеланията за други работи, като влязат, заглушават Словото и то става безплодно. ²⁰ А посятото на добрата земя са тези, които слушат Словото, приемат го и дават плод – тридесет, шестдесет и стократно.

Въведение

(15-20 минути)

(Можете да изберете един или два въпроса.)

- Къде живеете, когато бяхте на десет години? Как изглеждаше тогава пространството около Вашия дом?

- Какво е отношението Ви към природата? По какъв начин отвръщат тревата, зеленчуците, цветята и стайните растения на Вашите грижи?

- Можете ли да се похвалите, че по характер Ви сте човек, който винаги довежда до край нещата, с които се захване?

Импулси за разговор

(30-40 минути)

- Защо според Христовите думи Божието Слово въобще не може да пусне корени в определени хора? Защо прегарят растенията върху втория тип почва (ст.16,17)? Кои вредители загущават растенията върху третия вид земя (ст.18,19)?

- Какво има предвид Исус, когато говори за преизобилния плод, който се ражда на добрата земя (ст.20)?

- Опитайте се да дадете "успешна рецепта" за споделяне на Благата вест. Какви последиствия произтичат от настоящата притча, касаещи този въпрос?

- Кои тип почва описва най-добре Вашата реакция, когато за първи път чухте вестта на Евангелието? Как оценявате в момента Вашите собствени "почвени качества"?

- Кои периоди във Вашия живот сте преживяли като особено "плодородни"? Какви плодове израснаха тогава? Имаше ли и плодове за Божието царство?

В противовес на това, замислете се за по-малко плодородните времена. Кои фактори са Ви оказвали решаващо влияние в подобни моменти?

- Какви стъпки трябва да предприемете, за да облагородите нивата на своя живот?

Да изора дълбоко всичко и да започна отново.

Всред върхлитачите ме трудности и проблеми да имам по-широко отворени

очи за наторяващите препарати, отколкото само да се взирам в скалистото обкръжение.

Най-после да изкореня всички плевели и бодили.

Да напоявам по-добре своята почва от извора на молитвата и Божието Слово.

Или може би се нуждаете от богатия на хранителни вещества "хумусен слой" на духовно жива Църква?

Размяна на мнения и молитва

(15-30 минути)

- Какви трудности Ви притесняват в момента? Кои желания и грижи затрудняват даването на плод в живота Ви?

- В кои области от Вашия живот се нуждаете от молитва през днешния ден (или през следващата седмица)?

Разяснения

Общ поглед. В притчата за сеяча основната идея на текста е свързана с реалните характеристики на естеството на почвата. Притчата има важно значение в цялостното изграждане на Евангелието на Марк. В глава 3 Марк отразява четири начина на реагиране спрямо началото на явното служение на Исус.

1. Фарисеите желаят да премахнат Христос от пътя си (3:6) и изказват твърдението, че Той е обладан от демони (3:22).

2. Народът почита Исус като чудотворец (3:7-11).

3. Семейството на Исус е притеснено, че положението излиза извън

контрол и Го счита за полудял (3:21).

4. Има и такива, които сягат в нозете Му, слушат гумите Му и Го съпровождат (3:34-35).

Описаните четири реакции спрямо действията на Христос подчертано са заложени в четирите типа почва. По този начин притчата намеква, че тези четири различаващи се реакции спрямо Христос ще съществуват и в бъдеще.

Разглеждайки притчата (ст.3-8) изолирано от нейния контекст, можем да се поучим от онова, което Исус извява за Божието царство "между редовете". Какво напр. се казва за начина на споделяне на Благата вест? Какво е изречено за резултата от това разгласяване? До какви изводи можем да стигнем за това, как действа Божието Слово срещу проблемите, които са в състояние да ни застигнат?

4:1. Исус започна да поучава край езерото. Равнините са обичали да поучават седейки (срв. Мат. 5:1; Лука 5:3; Йоан 8:2).

4:3. Слушайте. Бъдете внимателни! Историята съдържа много повече от онова, което ни се открива на пръв поглед. Така Исус призовава Своите слушатели да помислят над смисъла на Неговите думи; иначе нищо няма да разберат.

Сеячът излезе да се. Много тълкуватели се основават на схващането, че земеделците в Палестина засяват своите ниви, като още преди оранта разпръсват семената по цялата нива (включително и по местата с плевели, и каменистите площи с плитка почва).

Други твърдят, че настоящата притча е единственото свидетелство в полза на подобна необичайна практика. Те защитават мнението, че именно безразборната сеитба на земеделеца е един от изненадващите моменти в притчата, с който Исус желае да привлече вниманието на своите слушатели. В този момент неволно бихме се запитали каква е причината земеделецът да постъпи именно по този начин и защо се върху почва, която е изпълнена с плевели и камъни.

4:4. Край пътя. Покрай различните парцели са преминавали твърдо утъпкани пътеки. Земята е била толкова корава, че семената не са могли да проникнат в нея и да пуснат корени. Птиците са долитали и са изкълвали семената, които всъщност са оставали да лежат на повърхността.

4:5-6. Скалисто място. Понякога почвата е покривала само с няколко сантиметра лежащите отдолу камъни. Семената, които са попадали на такова място, всъщност са покълвали, но развитието им е спирало дотук. Изграждането на жителните корени е било възпрепятствано от скалистата повърхност.

4:7. Между тръните. Някои части от нивата са били изпълнени с плевели. Щом семената са започвали да покълват, се показвали и плевелите. Това силно е затруднявало развитието на растенията. Въпреки че посетите семена не са загинали напълно, те все пак не са давали плод.

4:8. На добра земя. Една част от семената неминуемо е падала върху почва-

та, която е предлагала необходимите условия за растеж.

Кое тригесет, кое шестгесет и кое сто. Добрата земя е гала преизобилна жетва. Обичайното съотношение между сеитбата и жетвата по нивите на Палестина възлиза на 1:7,5. Десетократната жетва наистина би била изумително постижение. Именно тук е скрита основната идея на притчата. Изненадващото в нея не е неплодородната земя, а преизобилната жетва.

4:9. Исус предизвиква Своите слушатели да задълбочат вниманието си в съдържанието на притчата. Силата на една притча се състои донякъде в това, че слушателите трябва да напрегнат своите мисли, за да достигнат до скритото ѝ значение. Те се нуждаят от "ключ", който да им открие за коя близка до ежедневието им тема става дума.

Който има уши да слуша, нека слуша. Темата за затворените уши към Божието послание е от особена важност за Марк. Той ни разкрива как Исус изцелява двамата глухи. Тези изцеления излизат извън своето пряко значение и показват, че всички хора се нуждаят от "отворени уши". Необходимо е да бъдат изцелени от своята вътрешна, духовна глухота, за да осъзнаят истинската същност на Христовата личност (срв. 4:12,23; 7:31-37; 8:18).

4:10. Истинското съдържание на притчата не ни се открива предварително, не е известно дори и на учениците. Последната точка на съдържанието ѝ ще им стане ясна едва след Неговата смърт и възкресение.

4:11,12. На пръв поглед тук като че ли ни се казва, че притчите имат за цел да забулят истината. В действителност, просто е изразено твърдението (с частица ирония), че някои се вслушват в Христовите думи, а други - не. Законоучителите напр. виждат чудесата, извършени от Христос, и слушат думите Му на поучение, но приписват властта Му на силите на тъмнината (3:22). Виждат всичко, но смисълът остава скрит за тях.

4:11. Тайна. Понятието "тайна", използвано в Новия завет, не означава нещо скрито. Тя преди всичко значи, че порано нещо е било скрито и е останало неразбрано, но сега се открива и може да бъде осъзнато от онзи, който го пожелае. Тайната, която се дава на учениците, е идващото Божие царство.

Божие царство. В Христовите притчи в тази част от Евангелието на Марк преди всичко се говори, как Господ установява Своята власт сред обичайните взаимоотношения на тази земя. Именно това е ключът за тяхното разбиране.

На вас е дадено да познаете. Дори учениците, на които е поверена тайната на Божието царство (т.е. призвани са да тръгнат по нов път в следване на Исус), не са в състояние напълно да я осъзнаят. Едва в осъществяването на това следване смисълът на Христовите думи им се открива все повече и повече.

Външните. Това не би трябвало да бъде аргумент в подкрепа на твърдението, че Бог призовава само избрани хора, а

други изключва от Своего спасение. "Външните" са преди всичко онези, които не желаят да приемат посланието на Исус. Тайната на Божието царство се открива на всички, които, също като учениците, се стремят към нея.

Гледат..., слушат..., а не разбират. Това е цитат от книгата на пророк Исаия (6:9-10). В този библейски пасаж Господ натоварва пророка със задачата да разгласява Неговото слово, въпреки че Израел не желае да го чуе. Юдеите видяха Божия служител и чуха неговото послание, но се отрекоха от Него.

Да не би да се обърнат и да им се прости грехът. Ще успеем да разберем правилно този стих, само ако вземем под внимание иронията, с която е съпроводен. Господ вече се е уверил, че народът съвсем не се интересува от покаяние. Хората предпочитат да упорстват в своя грях и затова закриват очите си и запушват ушите си към Божието Слово. Те предварително са дълбоко убедени в себе си и не се оставят по никакъв начин да бъдат предизвикани да преобърнат начина си на мислене и да се върнат при Бога. Настоящият цитат свидетелства, че човечеството не се е променило: Както тогава, така и днес мнозина са тези, които отхвърлят възможността да чуят Христовите думи, защото не желаят да променят живота си.

4:3-20. В Евангелието на Марк Исус разяснява единствено тук притчата, която току-що е разказал на народа. Имайки предвид, че настоящата притча е по-дълга по размер от останалите

(голяма част от историите обхващат не повече от 10 стиха), става ясно колко е важна тя за евангелист Марк. Чрез притчата той още веднъж обобщава четирите начина на реагиране на хората към личността на Христос. Непосредствено преди притчата (3:7-35) можем да открием две отрицателни реакции (на законоучителите и на семейството на Исус) и две положителни (на народа и на учениците). Съпоставката с притчата обаче разяснява, че само едната от тях (на учениците) е в състояние да даде плод за Божието царство.

4:13. Семето е посланието за Божието царство.

4:15. Сатана. Законоучителите обвиняваха Исус, че е обладан от Сатана (3:22). В действителност обаче става ясно, че самите те се намират под неговото влияние.

4:16-17. Останалите слушатели (хорската тълпа) изпитват само повърхностен интерес към Исус. Хората са привлечени от Него (от впечатляващото Му учение, от изцеляването на болестите и освобождаването от зли духове), но не желаят да Го следват. Не закъсняват да се върнат по стария път, щом се появят трудности.

Като чуят Словото, веднага с радост го приемат. В действителност броят на онези, които са следвали Христос по Неговия път, бързо се е увеличавал, щом тълпата е ставала свидетел на чудните Му дела (1:16-45; 3:7-12).

4:18,19. Както при Христовите последователи, така и при останалите,

съмненията довеждат до изкореняване на покланалото семе: Храни ли се достатъчно? Какво Му дава право да се представя за Учител (3:20,21,31-35; 6:1-6)?

Светските грижи, примамката на богатството и пожелаването на други неща. Следването на Христос изисква цялостно отдаване. Парите, благосъстоянието и имотът сами по себе си не представляват нещо лошо. Въпреки това обаче учениците биват предупреждавани да не им отдават приоритет. На първо място трябва да стои слушането на Христовите думи и следването на Божия път.

Словото става безплодно. Пшеницата всъщност не загнива измежду плевелите (в противовес на семето върху каменната почва, което не успява да се развие), но тя не е в състояние да роди плод.

4:20. В крайна сметка има и такива, които принасят преизобилен плод (срв. 3:13-19).

Плод. Понятието "плод", което е използвано тук, обозначава един живот, в който могат да бъдат съзряни "житейските принципи" на Божието царство, напр. чрез характерните черти като справедливост, любов, радост, мир, благост и т.н. (срв. Гал. 5:22,23; Фил. 1:11).

Тридесет, шестдесет и стократно. Въпреки че на пръв поглед изглежда, че съществуват три вида неплодородна земя (твърда, каменната и изпълнена с плевели) и три типа плодородна почва (даваща тридесет, шестдесет и стократен плод), Библията в дей-

ствителност ни говори, че има само два вида почва - неплодородна и плодородна.

Това цялостно засяга човешката личност *Хелмут Тулик*

Принуден съм да изявя две неща (относно тази притча):

Първо: От притчата за сеяча никой няма право да си направи следния измамен извод: Ето, няма не виждате?! Всеки е намерил своето място в притчата. Единият е "предразположен" повърхностно, създаден е като че ли без да се задълбочава. За другия пък е характерно прекомерното самовъзбавяне в жизнените сили, а третият е толкова непостоянен... - само четвъртият е склонен да бъде "вярващ". За такъв няма невъзможни неща, дадено му е всичко. Затова ние всъщност не сме главните виновници, а сме освободени от отговорност...

Тук обаче съвсем не става въпрос за определени типове и класи от хора. Историята преди всичко ни казва, че всеки отделен човек притежава и четирите вида почва у себе си. Съществуват определени периоди в нашия живот, както и определени слоеве в собственото ни "Аз", в които всички ние сме съвкупност от хора-на-пътя, върху-скалите, между-тръните и посяти-на-плодородна-почва.

Нека разглеждаме тази притча като покана да се погледнем право в очите и да се подложим на безкомпромисен изпит, за да установим за кои птици, тръни и повърхностни "ценности"

жертваме Божието слово в своя живот, в какво се състоят заплашителните сили и корените на безпокойствието ни.

И по-нататък: Исус не ни разказа тази история, само за да ни запознае с аграрната статистика на Божието царство. Ще изпадне в заблуда, ако си помислим, че възпрепятстващите и унищожителни за нашата вяра сили са изброени просто за опознаване и своего рода тестване в услуга на самите нас. Тук става дума за много повече от някакъв "анализ"... Исус никога не дава статистики, а постоянно ни отрупва с работа. Той ни казва: Изкоренете тръните, погрижете се семената на Словото да не паднат на пътя, внимавайте да не се превърнете в хора, в които Словото не може да покълне върху тънкия слой почва. Исус казва: Бъдете изрядни ниви. Това от своя страна означава: Пазете Сло-

вото, изорете затвърдените места, не приклещвайте Бога в няколко пролуки в своето и без това изпълнено със задължения ежедневие, предоставете Му всеки ден все повече от своето тихо време и - не се угнетявайте при мисълта за връхлитащите трудности...

Господ не може да бъде измамен на гребно. Ще бъдем в състояние да дойдем при Бога, само ако се мобилизираме и тръгнем с бойна крачка. Това никак не е лесно и означава отказване от много неща. Но само по този начин ще получим Неговия мир...

Да, наистина, толкова е вълнуващо да бъдеш християнин. Това цялостно засяга човешката личност. И на при тихналите ниви се случва повече, отколкото на оживените кръстопътища, осеяни с мигащи в червено и зелено светофари.

4 Прощението не познава граници

Притчата за безмилостния дължник (Матей 18:21-35)

²¹ Тогава Петър се приближи и Му каза: Господи, до колко пъти, като съгреша брат ми спрямо мен, да му прощавам? До седем пъти ли? ²² Исус му каза: Не ти казвам до седем пъти, а до седемдесет пъти по седем. ²³ Затова небесното царство прилича на един цар, който поиска да прегледа сметките на слугите си. ²⁴ И когато започна да ги преглежда, докараха при него един, който му дължеше десет хиляди таланта. ²⁵ И понеже нямаше с какво да заплати, господарят му заповяда да продадат него, жена му и децата му и всичко, което имаше, и дългът да бъде платен. ²⁶ Затова слугата падна, кланяше му се и каза: Господарю, имай търпение към мен и ще ти платя всичко. ²⁷ И господарят на този слуга, понеже го съжали, пушна го и му опрости заема. ²⁸ Но този слуга, като излезе, намери един от съслужителите си, който

му дължеше сто пеняза; хвана го и го душеше, и каза: Плати това, което ми дължиш. ²⁹ Затова служителят му падна, молеше му се и каза: Имай търпение към мен и ще ти платя. ³⁰ Но той не искаше, а отиде и го хвърли в тъмница – да лежи, докато изплати дълга. ³¹ А съслужителите му, като видяха станалото, дълбоко се огорчиха; дойдоха и казаха на господаря си всичко, което беше станало. ³² Тогава господарят му го повика и му каза: Лукав слуга! Аз ти опростих целия онзи дълг, понеже ми се примоли. ³³ Не трябваше ли и ти да се смилеш над съслужителя си, както и аз се смелих над теб? ³⁴ И господарят му се разгневи и го предаде на мъчителите да го изтезават, докато изплати целия дълг. ³⁵ Така и Моят небесен Отец ще постъпи с вас, ако не простите от сърце всеки на брат си.

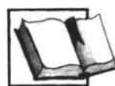

Въведение (15-20 минути)

(Изберете един или два въпроса.)

- Какъв е най-лошият Ви спомен от детството, който Вашият брат или сестра са Ви причинили?
- Каква "степен на отмъстителност" царя във Вашето семейство? Лесно ли Ви е да си прощавате взаимно или с удоволствие запомняте грешките и дължимото от страна на останалите?

- Притежавате ли кредитна карта? Кога Ви е особено приятно да я използвате?

Импулси за разговор (30-40 минути)

- Юдейската традиция поучава, че трябва да се прощава три пъти. Петър предлага седмкратното прощение и така повече от двойно увеличава обичайния му брой. Според Вас как се е чувствал той, когато е

отправил своя въпрос към Исус (ст. 21,22)?

- С какво си приличат и с какво се различават дълговете на двамата слуги (ст.24,28)? А молбите им (ст. 26,29)?

- Изразява ли притчата нещо и за Вашите отношения с Бога? Използвайте сравнение от сферата на финансите! Изказва ли тя по някакъв начин реакцията Ви към Вашите длъжници?

- Спомнете си за притчата за блудния син. Откривате ли някакви различия във връзка с необходимите условия за прощение? Свързано ли е прощението с някакви условия или то е безусловно?

- Можете ли да споделите преживяване, което по особен начин Ви е изяснило значението на прощението?

- В кои сфери на живота Ви е особено трудно да прощавате грешките на околните?

- Възможно ли е да простим на другите, без по този начин да насърчаваме тяхната безотговорност?

- Според настоящата притча каква връзка съществува между Божието прощение и нашето прощение? Прощаваме ли на хората около нас, за да ни прости и Бог или сме готови да го сторим, защото самият Господ ни прощава? Какви последици се крият в отказването на милост към останалите (ст.31-34)?

- Какво поучава притчата за отно-

шенията с тези, които се отнасят несправедливо към мен?

- Човек никога не е в състояние да надмине Бога в областта на прощението.

- Господ очаква от мен да се превърна в "изтривалка" за останалите.

- Липсата на готовност за прощение ще те застигне обратно - Господ също ще разгърне списъците със собствените ти грехове.

- Само онзи, комуто е простено, знае да прощава.

Размяна на мнения и молитва (15-30 минути)

- Помислете за отношенията си с проблемни хора. Какво възпрепятства прощението Ви към тях? Какви стъпки трябва да предприемете, за да направите възможно поставянето на ново начало?

- По какъв начин Господ желае да показвате готовност за прощение и да донесете Неговата милост до хората около Вас?

- Какво Ви пречи сега да споделите трудностите, които изпитвате в готовността си да прощавате, и да приемете на сериозно застъпническата молитва на останалите християни?

Разяснения

Общ поглед. Още предходните стихове 15-20 засягат въпросите за вината, прощението и помирението. Със своя въпрос Петър повдига настоящата тема и последващият

разговор между Исус и Петър разкрива основната идея на текста, а именно - причината, поради която в следването на Христос е необходимо да се освободим от всякакви граници в готовността за прощение.

18:21. Господи, до колко пъти, като съгреши брат ми спрямо мен, да му прощавам? Нима не е достатъчно да го сторя седем пъти? Равините са поучавали, че човек е длъжен да прощава до три пъти извършеното злодеяние на своя ближен. След това обаче оцетенят или наранен член на обществото по никакъв начин не е задължен отново да прощава. Петър бе осъзнал, че за Исус готовността за прощение бе много по-важна, отколкото за останалите религиозни учители. По тази причина той бе готов да прости двойно повече от обичайното. Освен това цифрата седем е разглеждана като число на съвършенството. Вероятно Петър си мислеше, че по въпроса за благочестието няма какво повече да се желае за онзи, който е готов да прощава толкова много.

18:22. До седемдесет пъти по седем. Предложението на Петър изглежда особено щедро. Исус обаче надхвърля всички граници на готовността за прощение. Изразът "седемдесет пъти по седем" може да бъде намерен в гръцкия превод на Битие 4:24. Тук един изключително склонен към грубост човек на име Ламех се хвали с желанието си за отмъщение. След убийството на Авел Господ изрича проклятие към Каин. Едновременно с това Бог уверява Каин, че извършеното насилие ще му бъде отмъстено седмкратно (Битие 4:15). Ламех, който се е родил

пет поколения след него, изопачава Божието милостиво обещание към Каин в заплаха към всички онези, които се осмеляват да му навредят по някакъв начин. Върху тях ще се стовари седемдесет и седмкратно отмъщение (Битие 4:24). Исус възприема това заявление за необузвано преливащо отмъщение и го превръща в изискване за безгранична готовност за прощение.

18:23-24. Матей включва притчата на Христос, за да изясни още по-силно наложителността от безгранично прощение. Въпреки че тази притча не се намира в директна връзка с въпроса на Петър ("До колко пъти да прощавам?"), тя заема централно място в настоящата тема. Липсата на готовност за прощение в Христовите ученици не търпи никакво извинение.

18:23-27. В "първо действие" на притчата на вниманието на читателите е представен един цар, чийто управител бе пропилал неимоверно голямо състояние.

18:23. Един цар. Имайки предвид сумата, спомената в притчата, и формата на наказание, тук едва ли става дума за юдейски цар. Исус предизвиква фантазията на Своите слушатели. Може би те са си мислили за приказно богатите египетски фараони или управниците на Великата империя на персите.

Да прегледа. Царете са поверявали осъществяването на обичайните си сделки на управляващия апарат, ръководен от видни служители. Един такъв служител е трябвало с голяма лична

отговорност да защитава царските интереси. Напълно е възможно той да е осъществявал главен надзор над многобройните данъчни райони. Споменатата "ревизия" се е извършвала от време на време, за да проследи доколко управителят вярно е следвал изпълнението на своите задължения.

18:24. Десет хиляди таланта. Настоящата сума много трудно би могла да бъде съпоставена с днешните условия. Названият заем е в невъобразимо висок размер - дългове на стойност в милиарди. Ирод Велик, управник на Палестина по време на раждането на Исус, е събрал като годишни приходи от данъци "само" 900 таланта. Слушателите на притчата вероятно са притаили дъх при мисълта, че би трябвало да изплатят като дължници толкова фантастично висока сума.

18:25. Да продадат него, жена му, децата му и всичко, което имаше. Робството поради задължнялост е било съвсем обичайна практика в целия тогавашен Ориент. В Израел Законът го е ограничавал в рамките на шест години (срв. Изход 21:2; Втор. 15:12,18).

18:26. Ще ти платя всичко. Само по себе си подобно обещание не подлежи на изпълнение. Отчаяното желание на управителя да спаси себе си и своето семейство изцяло надхвърля собствените му възможности.

18:27. Този стих способства да надникнем в сърцето както на царя, така и на нашия Господ. Владетелите на Стария Ориент са носели славата преди всичко на ужасни, коравосърдечни и безскрупулни деспоти. Вместо

това, тук се говори за един цар, който прощава на своя управник, без да му предявява никакви правни претенции. Изненадващият обрат в притчата се състои във факта, че подобно действие в никакъв случай не е можело да се очаква от който и да е тогавашен царски владетел.

Господарят на този слуга го съжали. Същата дума е използвана да опише реакцията на Христос към болните (9:36), гладните (15:32) и слепите (20:34). Както управителят, така и тези хора са също толкова неспособни да променят каквото и да било в своето окаяно положение.

Опрости му заема. За вярващите читатели, посветени в значението на Христовата смърт и възкресение, тези думи съдържат очевидно отражение на Божието действие в Христовия кръст. Новият завет многократно изтъква значението на греха като дълг към Бога, опростен чрез Божиата милост в Христос (срв. Кол. 2:13-15).

Пусна го. Задължителят служител получи свобода в няколко отношения. До този момент сигурно непрестанно го измъчваше въпроса: "Какво ще ми се случи, щом презрешението ми бъде разкрито?" Сега непосилният товар бе смъкнат от плещите му. Никакви усилия да оправя отново положението не го превръщаха в царски роб за остатък от живота му. Пред него се откриваше възможност да постави ново начало, без да бъде обременяван от ужасяващия товар на миналото (срв. Римл. 8:1,2).

18:28-30. Започва "второ действие".

Управителят среща друг човек, който му дължи малка сума пари. След изпитаните радостни чувства за съдбата на служителя, сега читателят е шокиран от неговото поведение.

18:28. Сто пенязя. Един пеняз е възлизал на дневния надник на един работник. Действително, тук става дума за значителен заем. В сравнение обаче със сумата, която управителят дължи на царя, споменатият заем изглежда до абсолютно незначителна подробност. При обичаен дневен надник от един пеняз е трябвало да се работи 15 години, за да се изплати един-единствен талант.

28:29. Задлъжнелият човек обещава да изплати своите дългове, използвайки същите думи, които управителят е употребил към царя. И ако в случая с управителя това е представлявало само безпочвено обещание, то сега думите на длъжника са напълно в сферата на възможното. Управителят също не би трябвало (подобно на царя) просто да опрости заема. Временното му отлагане обаче би било напълно достатъчно.

18:30. Той не искаше. Ето и втората изненада в притчата. Съблюдавайки предходната история, ние сме склонни да очакваме, че управителят ще погледне снизходително към провинението на своя длъжник. Милостта, която самият той бе изпитал от страна на царя, по никакъв начин не бе променила неговия вътрешен светоглед. Вместо това, управникът желае да се придържа към буквата на Закона.

Хвърли го в тъмница. Имуществото на попадналия в затвора поради натрупани дългове е било продавано, за да уреди част от неговия заем.

18:31-34. В "трето действие" на притчата царят научава за случилото се и се разгневява. Като читатели, ние неволно заставаме на страната на тези, които са известили на царя постъпката на управителя. Не съществува никакво съмнение за справедливото възмездие.

18:33. Не трябваше ли и ти да се смлиш над служителя си, както и аз се смлих над теб? Това е главната точка за сравнение в двете части на притчата. Възползвали се от Божията милост, от учениците се очаква също да се отнасят милостиво към хората около себе си. Нежеланието да простиш е също толкова нелепо, колкото коравосърдечието на управителя в притчата. Липсата на готовност за прощение разкрива, че такъв човек изобщо не е осъзнал какво означава всъщност прощението, което получаваме от Бога.

18:34. Предаде го на мъчителите. Длъжникът е подложен на изтезания до изплащане на последната стотинка.

18:35. Притчата служи за предупреждение на своите слушатели. Както в 6:14,15, така и тук става дума за това, че Божието прощение трябва да ни послужи за пример във взаимоотношенията с нашите длъжници. Когато това не се случи, остава в сила Божията справедлива присъда.

5 Най-голямата заповед

Притчата за добрия самарянин (Лука 10:25-37)

²⁵ И, ето, някой законник се изправи и Го изпитваше, като каза: Учителю, какво да правя, за да наследя вечен живот? ²⁶ А Той му каза: Какво е писано в закона, какво четеш? ²⁷ А той отговори: "Да възлюбим Господа, твоя Бог, с цялото си сърце, с цялата си душа, с всичката си сила и всичкия си ум и ближния си както себе си." ²⁸ Исус му каза: Правилно отговори; това прави и ще живееш. ²⁹ Но той, понеже искаше да оправдае себе си, каза на Исус: А кой е моят ближнен? ³⁰ Исус отговори: Някой си човек слизаше от Йерусалим в Йерихон; и се натъкна на разбойници, които го съблякоха и нараниха, и си отидоха, като го оставиха полумъртъв. ³¹ А случайно един свещеник слизаше по онзи път и като го видя, отмина на отсрещната

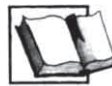
страна. ³² Също и един левит, като стигна до това място и го видя, отмина на отсрещната страна. ³³ Но един самарянин, като пътуваше, дойде на мястото, където беше той, и като го видя, смили се, ³⁴ приближи се и превърза раните му, като изля на тях елей и вино. После го качи на собственото си добиче, закара го в една гостилница и се погрижи за него. ³⁵ И на следващия ден извади два динария, даде ги на гостилничаря и каза: Погрижи се за него; и каквото повече похарчиш, на връщане аз ще ти заплатя. ³⁶ Кои от тези трима ти се вижда да се е показал ближнен на нападнатия от разбойниците? ³⁷ Той отговори: Онзи, който му показа милост. Исус му каза: Иди и ти прави така.

Въведение (15-20 минути)

(Изберете един или два въпроса.)

- Какво е в състояние да Ви накара да се забавите, пътувайки за важна среща?
- Кои е бил Вашият най-добър съсед? Защо го цените до такава степен?
- Как постъпвате, когато, седейки зад волана, преминете покрай случаен стопаджия? Често ли спирате?

Импулси за разговор (30-40 минути)

- Кои кого изпитва в настоящия разговор?
- Какво биха изтъкнали свещеникът и левитът като причина, поради която не откликнаха на нуждата на наранения (срв. разясненията към ст.30-32)? Считате ли обосновката им за приемлива?
- Каква ли е била реакцията на юдейските слушатели от факта, че Исус издига презрения самарянин в героя на своята история (срв. разясненията

към ст.33)? В днешно време коя би била последната личност (или група), която бихте взели за пример в своя живот?

- Разговорът се изплъзва от предварително зададената посока и всъщност се оказва, че въпросът "Кой е моят ближен?" очевидно е неправилен зададен. Исус преформулира въпроса в "Кога се превръщаш в ближен за онзи, който Господ поставя на пътя ти?" До каква степен Ви се отдава да се превърнете именно в такъв ближен за хората около Вас? Дайте своята самооценка по скалата от 1 (съвсем не) до 10 (идеално) и обосновайте решението си.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

- Можете ли да споделите опитност от близкото минало, в която някой се е превърнал в "добър самарянин" за Вас? Кого и Вие бихте могли да срещнете с протегнатата ръка за помощ?

- С кой герой от историята можете най-добре да се идентифицирате в момента? Със законоучителя, задаващ с удоволствие заплетени въпроси? С Исус, който е притиснат да говори и да върши правилното? С нападнатия, който лежи кървящ и наранен в канавката? Със свещеника или левита, които са твърде заети и притеснени от мнението на околните, за да окажат помощ? Със самарянина, който не се колебава да се прояви като ближен за човека, който се изпречва на пътя му? С гостилничаря, комуто в продължение на дълго време се налага да се погрижи за нещо или някого?

- Защо толкова често знаем правилния

отговор на даден проблем (като законоучителя, ст.27,28), но не се поставяме да го приложим на дело?

Размяна на мнения и молитва

(15-30 минути)

- Чувствате ли се приет във Вашата църква такъв, какъвто сте? Ако посред нощ се намирате в истинско затруднение, бихте ли помолили за помощ някой от хората в Църквата? Обосновайте накратко Вашия отговор.

- Притеснява ли Ви някакъв проблем, за разрешението на който бихте пожелали подкрепата и застъпническата молитва на останалите вярващи?

Разяснения

Общ поглед. Тази толкова позната история достига до нас единствено от страниците на Евангелието на Лука. С нейна помощ Исус разяснява, че водачите на юдейския народ, познаващи детайлно Закона, всъщност не са го изпълнили, защото са пренебрегнали онези хора, които не са попадали в техните религиозни категории.

10:25. Законник. Законоучителите са приемали като своя задача да тълкуват Мойсеевия закон и да обвързват наставленията си с реалността на народа. Заедно с това, като познавачи на Закона, те са съдействали в разрешаването на правни спорове.

Изпитваше Исус. Виден богослов решава да постави под въпрос остроумието и възгледите на младия Учител

(Та нали Исус нямаше богословско образование!). Със своя въпрос има за цел да Го изпита дали познава лавината от писания, определящи живота на юдеите, без да се обърка в тълкуването им. Коя е най-важната заповед? В какво се крие сърцевината на Закона?

Какво да правя, за да наследя вечен живот? Равините поучавали, че вечният живот може да бъде спечелен само чрез стриктното спазване на Закона. Заедно с това, те често изказвали подробни наставления за разрешенията и забраните в Божиите заповеди. Най-вероятно в този момент законникът отново очакваше да получи дълъг списък с изисквания, които да използва като основа в по-късен момент от разговора с Исус. Между законниците Исус се е ползвал с репутацията на Един, Които не е вземал чак толкова присърце предписанията на Закона. Може би настоящият въпрос предлагаше поредната благоприятна възможност да Го уличат като "лъжеучител".

10:26. Исус не отвърща просто на въпроса с въпрос. В думите, с които отговаря на законника, е скрит следния смисъл: "Отговорът на твоя въпрос се крие в текстовете на Закона, които са пред очите ти всяка седмица по време на богослужение. Какво четеш там?" Неговият отговор ни насочва към основополагащата изповед на народа Израел ("Слушай, Израелю!..., Втор. 6:4,5), втората част на която е цитирана в ст.27. Законникът обвързва този стих с Левит 19:18, където се изтъква любовта към ближния. Тази взаимовръзка може да бъде открита и

в един равински текст, което ни кара да мислим, че тук става дума за общоприето обобщаване на Закона.

10:28. Исус реагира положително на полученя отговор. Упражняването на любов към ближния е смисълът на живота на онези, които са откликнали на поканата да влязат в Божието царство. Допълнението от страна на Христос: "Това прави...", означава на гръцки следното: "Продължавай да постъпваш по този начин!" Със своя въпрос законникът имаше за цел да получи подробен каталог с ограничени и подлагащи се на изпълнение условия ("Какво трябва да сторя, за да..."), но Исус обръща погледа му към истината, че любовта към Бога е продължителен и непрекъснат начин на живот ("Прави това и ще живееш").

10:29. Законникът осъзнава, че сега самият той е в неблагоприятно положение, защото Исус желае да го изпита. Опитва се отново да поеме инициативата в разговора и да предизвика Исус към дискусията относно съдържанието на понятието "ближен". Неговият въпрос е бил напълно логичен, имайки предвид тогавашните разбирания за този израз. Така напр. един фарисей е считал само друг фарисей за свой ближен. Останалите религиозни групи са разсъждавали по същия начин. В Лука 6:27-36 Исус вече е дал ясно да се разбере, че заповедта да обичаш хората около себе си не бива да познава никакви граници.

10:30. Слизаше в Йерихон. Известно е, че тук става дума за особено опасно пътуване. По този тесен, криволичещ път, водещ през прорязана местност,

неочакваните нападения са били неделама част от обичайното ежедневие. Дори до наши дни този маршрут се слави с лошото име на особено опасен за пътниците. Гръцкият текст негду смислено твърди, че разбойниците са разсъбличали своята жертва. Този детайл е особено важен. Фактът, че различните народностни групи са носели разнообразно облекло, показва, че в случая не би могло да се разпознае дали жертвата е била юдеин или не.

10:31. Свещеник. Може би свещеникът е пътувал към вкъщи след изпълнение на задълженията си в храма. Много свещеници са живеели в Йерихон, когато не са били на служба в Йерусалим. Можем да открием най-малко един аргумент в полза на свещеника, който го накара да подмине ранения: Той не желаше да оскверни себе си, докосвайки езичник или мъртъв (или скъсвайки определената дистанция от около 2 м). Подобно омърсяване, непосредствено след изпълнение на свещеническите му задължения, би означавало унизителен позор. Оскверняването е означавало заплахата за собственото благочестие. Схващанията му за благочестие са предлагали на свещеника множество нетърпящи извинение причини, които в крайна сметка го накараха да премине покрай ранения човек. Той дори беше в състояние да изтъкне аргумента, че отдава почит на Бога, избирайки именно да не откликне на нуждата на нападнатия от разбойници.

10:32. Левит. Мъжете от племето Левит са помагали на свещениците в изпълнението на задълженията им в храма. Към тях не са били отправени

толкова стриктни норми на поведение, както към свещениците. Може би левитът дори се приближи към ранения и се опита да го заговори. Той обаче също предпочете да го подмине, когато не успя да го идентифицира като юдеин (като "ближен").

10:33. Самарянин. Споменаването на настоящата личност в притчата безкрайно е изненадало тогавашните читатели. Желаяйки да обрисова разликата между безкомпромисните религиозни водачи и благочестието на народа, по времето на Христос е бил използван паралел "свещеник - левит - юдеин". И за тримата се е предполагало, че се връщат от посещение в храма. Слушателите са очаквали следващия по ред да бъде юдейският мирянин, който ще постъпи правилно. С цялостната промяна на обичайните сравнения Исус предизвиква пренебрежението и подигравката на Своите слушатели. Това днес в Израел би могло да се сравни с разказването на "притчата за добрия палестинец". Исус поставя слушателите Си в неприятна ситуация: Те не биха могли да се идентифицират със свещениците и левитите поради тяхното коравосърдечие и липса на любов. Очаквана развръзка очевидно също не е била налице поради презрението им към самаряните. Като смесен народ, следващи езически начин на живот, самаряните са били етнически и религиозно дисквалифицирани. Изразът се е използвал като обида към онези юдеи, които не са спазвали стриктно Закона (Йоан 8:48). Подценяването на самаряните има дълга традиция, която се връща назад до 722 г. пр.Хр., в годината на превземането на Северното цар-

ство от асирийския цар. По времето на Христос това презрение е подновено с нова сила, защото група самаряни са осквернили храма в Йерусалим, разпръсквайки кости в него. Открито са се отправяли молитви, в които се е казвало, че самаряните никога не бива да получат вечен живот.

Смили се. В противовес на свещеника и левита, самарянинът проявява милосърдие и оказва помощ. От всички останали той най-малко би могъл да допусне, че раненият е негов сънародник. Без да гледа на това, самарянинът помага на изпадналия в нужда.

10:34. Превързва раните му, като изля на тях елей и вино. Вероятно тук Исус (и Неговите слушатели) се е позовал на Йос. 6:1-10. Там ни е обрисувана картината, как Бог приема Своя непокорен народ и превързва неговите рани. Като че ли не е достатъчно, че самарянинът е "героят" на притчата; неговата постъпка е равнопоставена на действията на Бога.

Независимо от употребата на елей и виното в областта на медицината, те са били използвани и в богослужението. Този стих вероятно цели да ни доведе до заключението, че с начина, по който ги използва, самарянинът отслужва истинско богослужение.

Закара го в една гостилница и се погрижи за него. Най-близката гостилница вероятно се е намирала в Йерихон, където самаряните в никакъв случай не са били посрещани с удоволствие. Самарянинът не биваше да забравя, че местните юдеи биха могли да направят връзка между него и извършеното престъпление.

10:35. Извади два динара и ги даде на гостилничаря. Сумата е била достатъчна да осигури престой от три седмици. Освен това самарянинът обещава да заплати допълнителните разходи за възстановяване на здравето на нападнатия. Разбойниците са наранили, ограбили и изоставили, а самарянинът превързва, заплаща и обещава да се върне.

Кой се е показал bliжен? Исус отново връща въпроса на законника (ст.29). Вместо да се остави да формулира и ограничава кой може да бъде считан за bliжен (и кой - не), Исус насочва законника към великодушната и безусловна любов на самарянина към неговия bliжен. Формулировката на въпроса не е: "Кой е моят bliжен?", а "Считам ли за свой bliжен изпадналия в нужда?". Такава на дело жертвоготовна, великодушна и спонтанна любов доказва истинската любов към Бога и ближния. Тя е правилният достъп към вечния живот (ст.25).

Добрият самарянин в наши дни

Следващите точки ще ви помогнат да прехвърлите притчата в съвременните условия на живот.

1. Притчата ясно показва, че всички опити сами да оправдаем себе си пред Бога заради извършените грехове са обречени на провал. "Летвата" е вдигната твърде високо. Вечният живот не се дава "по заслуга".

2. Въпреки това притчата ни дава определен житейски стандарт, с който трябва да се съобразяваме.

3. В областта на етиката няма патентовани предписания, които да бъдат следвани без предварителен личен размисъл. Дори разгърнатата до най-дребния детайл етика на фарисеите се характеризира с неподходящ и закостенял подход относно любовта към ближния.

4. В положението на аутсайдер, самарянинът показва любов, която не се скъпи за нищо. С това притчата е остра нападка към всички антихуманни и расистки разбирания, които изключват другите от подадената ръка за помощ.

5. Исус поучава, че любовта не трябва да съществува само в сферата на мислите и чувствата, а преди всичко да бъде упражнявана на дело.

6. Тълкуването на понятието "ближен" не е окончателно определено и засти-

нало. В кръгозора ни попада не една точно дефинирана, статична група ("Кой е моят ближен?"), а собствената вътрешна готовност, заключаваща се във въпроса: "На кого да стана ближен?" От своя страна отговорът гласи: На всеки, изпаднал в нужда - дори и на врага ми.

7. В Своя суверенитет Господ не се обвързва с определена група. Религиозната ръководна прослойка на Неговия народ не постъпва автоматично правилно. Щом религиозните водачи се провалят, Господ избира други личности, които са посланици на Неговите действия.

8. В притчата се сблъскваме с два вида грях/грешници. Разбойниците нараняват своята жертва като извършват насилие. Свещеникът и левитът нараняват с избора си да се въздържат от действие. Който пренебрегне доброто, което може да стори, в крайна сметка се оказва на страната на злото.

9. Притчата онагледява понятието "спасение". Раненият преживява спасението като скъпо доказателство на неочаквана любов. Едновременно с това осъзнаваме частица от Христос като Носителят на спасение. Личността на Исус прозира зад образа на самарянина. С изненада откриваме, че именно Той прекрачва сцената и изцелява раните на човечеството. Разяснява ни Божиите дела и възпъщава скъпата и неочаквана любов на Бога.

6 Истинските ценности в живота

Бедният богаташ (Лука 12:13-21)

¹³ И някой от множеството Му каза: Учителю, кажи на брат ми да раздели с мен наследството. ¹⁴ А Той му отговори: Човече, кой Ме е поставил да ви съдя или да решавам делбите ви? ¹⁵ И им каза: Внимавайте и се пазете от всяко користолобие; защото животът на човека не се състои в изобилието на имота му. ¹⁶ И им каза притча: Нивите на един богаташ родиха много плод. ¹⁷ Той размишляваше в себе си и си казваше: Какво да правя, защото

нямам къде да събера плодовете си? ¹⁸ И каза: Ето какво ще направя – ще съборя житниците си и ще построя поголеми, и там ще събера всичкото си зърно и богатата си. ¹⁹ И ще кажа на гушата си: Душо, имаш много блага, натрупани за много години; успокой се, яж, пий и се весели. ²⁰ А Бог му каза: Глупако! Тази нощ ще ти изискат гушата; а това, което си приготвил, на кого ще бъде? ²¹ Така става с този, който събира имот за себе си и не богатее в Бога.

Въведение

(15-20 минути)

(Изберете един или два въпроса.)

- Какво обичахте да колекционирате като дете? Пощенски марки, салфетки, метални колички или...? Какво Ви очароваше особено във Вашето хоби?
- Ако в дома Ви избухне пожар, кои ще бъдат трите неща, които ще спасите от пламъците, предполагайки, че хората и домашните любимци вече са в безопасност?
- Как бихте се характеризирали, щом стане дума за финансови възможности: безгрижен консуматор, мнителен спестител или великодушен дарител?

Импулси за разговор

(30-40 минути)

- Какъв беше проблемът на богаташа от притчата? Какво беше неговото решение?
- Според юдейските разбирания богатството е считано за дар от Бога, който е трябвало да служи в полза на другите. Имайки предвид това, според Вас по какъв начин реагираха слушателите на думите от ст.19? Какво е Вашето отношение към плановете на богаташа?
- Защо Господ отговаря толкова остро на богаташа? Защото Бог не се отнася с разбиране към онези, които мислят само за себе си? Защото Господ е толкова милосърген към бедните? Защото Той е ревнив към желанието ни да се покоряваме на други богове (като богатството)?

Защото Господ желаше да предизвика богатата да използва мъдро своето материално състояние?

- Какво означава да "не богатеем за Бога" (ст.21)? Как ще изглежда в настоящия момент Вашето "имотно състояние" пред Бога?

- Как ще звучи предупреждението на Христос към алчността на хората в съвременното общество? Какво означава лично за Вас твърдението, че "имотът на човека не се състои в изобилието на живота му" (ст.15)?

- Каква е взаимовръзката между твърденията на настоящия пасаж и библейското наставление да се погрижим за нуждите на своето семейство (напр. I Тим.5:8)? По какъв начин въздейства желанието да "богатеем пред Бога" с въпросите, които засягат материалното ни състояние като подсигуриването на старините и натрупването на имот? Какво е Вашето отношение относно това?

Размяна на мнения и молитва (15-30 минути)

- Как изглежда Вашето житейско положение в настоящия момент? Пропукват ли се напълнените Ви хамбари, зият ли празни или се намирате някъде по средата?

- По отношение на какво си пожелавате разбирането и молитвата на хората около Вас?

Разяснения

Общ поглед. Докато в предходния пасаж Исус съветва учениците "да се предпазят от лицемерието", с тази притча ги предупреждава: "Пазете се от алчността!" Материалната сигурност е в състояние да предизвика дори и в Христовите последователи погрешна самооценка.

12:13. Учителю. Равнините, които са познавали из основи Закона, често са призовавани като съдии в правни конфликти.

Да раздели с мен наследството. След своята смърт бащата е завещавал своето състояние на синовете си с надеждата да го управляват в неговата цялост. В случай обаче, че синовете не са могли "да живеят в единодушие" (Пс. 133:1), е съществувала възможност да разделят имота по правен път. Очевидно тук двамата братя не можеха да уточнят как да разделят наследството.

12:14. Човече, кой ме е поставил... Днес бихме отвърнали така: "Хей, човече, да не би да съм..." Исус ясно показва Своето негодувание към необоснованите претенции на питащия.

Кой Ме е поставил да ви съдя? Исус не позволява да бъде използван като инструмент за задоволяване на нечия алчност. Вместо да отсъди в полза на едната страна, Той разкрива подлите мотиви на двамата братя. Молецият на пръв поглед говори за справедливост, но в крайна сметка преследва единствено собствената си полза - получаването на полагащата му се

част от наследството. Към сметките му обаче в никакъв случай не спадаат помирението с неговия брат и възстановяването на добрите отношения. Подобна "осакатена" справедливост не е в състояние да събуди интереса на Исус.

12:15. Користолюбие. Исус открито назовава истинската причина, побудила разговора за справедливостта.

Живот. Гръцката дума "гзое" не се използва само за описание на биологичното съществуване, а преди всичко за стандарта, качеството на живот. Както тогава, така и в наши дни, общоприетото мнение за лично щастие и благополучие винаги е било свързано с материалното състояние. Исус отвръща, опирайки се на погрешната гледна точка за оценяване.

12:16-20. Притчата обрисова твърдението от стих 15. В началото стихове 16 и 17 разясняват проблема на богаташа.

12:16. Гръцкият текст разяснява, че неизмеримите по площ земи бяха родили изобилен плод за благо на своя собственик. Едновременно с това, прозира идеята, че тук става дума именно за благословието (на жетвата), а не за изработеното или спечеленото от труда на собствените му ръце. Богатството му се бе паднало като особен дар от Бога.

Родиха много плод. Гръцката дума eirhgeo се споменава в Новия завет единствено в този стих. Тук ни се разкрива игра на думи. Изобилната

жертва дава повод на богаташа да изрече: Наслаждавай се на живота (euphrainou, ст.19). Господ обаче го укорява: Глупако (aphron, ст.20)!

12:17. Богаташът размишляваше в себе си. Това е невероятно! Подобна ситуация би станала причина за дълги разговори и непрестанни разисквания с неговите съграждани. Богаташът обаче вече се бе дистанцирал от своите близки и приятели. Той живееше в самота, заобиколен единствено от своето богатство.

12:18-19. С трупането на материални блага богаташът има за цел само да радва себе си и да им се наслаждава.

12:18. Ще съборя житниците си и ще построя по-големи. Изборът на думи напомня на изказа на някои от старозаветните пророци. Чрез техните пророчески думи Господ непрестанно е деклариран, че поради поругаването на правдата и отпадането от принципите на Закона ще събори Своя народ като порутена сграда и на негово място ще съгради нова, свята и праведна постройка (напр. Исаия 61:4-7). Фактът, че богаташът въобще се нуждаеше от нови хамбари, още веднъж показва чудото на преизобилната жетва.

Там ще събере всичкото си зърно и благата си. До този момент слушателите са били убедени, че тук става дума за благословен от Бога човек. Решението му да съхрани всичките си блага също не е осъдително, защото напомня за времето на отците на народа Израел. В продължение на седем години Йосиф събирал преизобилните

добиви на Египет, за да избави по този начин всички живи същества от заплахата от гладна смърт (Битие 41:33-57). Не бива да се съмняваме в Божията промисъл за съхранението на жетвата от "тлъстите години" за подсигуряване на "гладните години" на Неговия народ. Изборът на гуми ("всичкото си зърно и богатата си") обаче още веднъж разкрива, че богаташът въобще нямаше подобни планове.

12:19. Успокой се, яж, пий и се весели.

Тук Исус се позовава на една широко разпространена идея на епикурейската философия, разпространена по Негово време (срв. I Кор. 15:32, както и в СЗ: Исаия 22:12-14). Епикурейците разглеждали смисъла на човешкото съществуване в удоволствията. Юдейската етика отхвърляла това учение поради липсата на отговорност към Бога и ближните. Исус не завършва цитата ("...защото утре ще умрем"), а описва богаташа като изцяло погълнат от измамната надежда на осигурени удоволствия за дълги години напред. В този момент слушателите вече са убедени, че историята непременно ще завърши с ужасен край. Богаташът изобщо не го е грижа за Бога, предпочита да живее като презрян езичник. - Павел повторно застъпва вижданията на юдейската етика за смисъла на работата, а именно - на първо място за задоволяване на собствените нужди и на семейните потребности (II Сол. 3:7-12), и след това да откликнем на повика да помогнем на изпадналите в нужда (Еф. 4:28). В книгата Сирах (една от апокрифните книги от Стария завет) е написано: "Блажен онзи, който е останал безупречен и не се е втурнал

след парите! Къде е той? Нека го прославим, защото той върши велики дела сред своя народ" (31:8,9).

Богаташът от притчата се радва на невиждано изобилие. Но правилното място за съхранение на плодовете на жетвата по-скоро биха били стомасите на гладните, домовете на вдовиците и протегнатите ръце на безпризорните сирачета. Богаташът не осъзнава, че благоденствието му е поверено заради другите. И на последно място той не оценява, че му е даден на разположение цял един живот, за който Господ непременно ще му поиска сметка (ст.20).

12:20. До този момент вниманието на слушателите е концентрирано единствено върху личността на богаташа, но Господ има последната дума. Окончателната сила на Божията присъда ни кара само още по-силно да осъзнаем колко е безсмислено да се стремим единствено към придобиване на материални блага и удоволствия.

Глунако. Библията използва това обръщение към онзи, който пропява целия си живот, без да се замисли за Бога.

Тази нощ ще ти изискват душата.

Изразът "изисквам" произлиза от сферата на финансите. Той обозначава претенция за изплащане на отпуснат заем. Животът на богаташа, както и целият имот, му бяха дадени даром. Ето, че е дошъл моментът, Господ да потърси сметка за отношението му към тях.

Това, което си приготвил, на кого ще бъде? Значението на тези гуми може

да бъде разбрано по два начина.

1. Очевидно е безсмисленото протичане на един живот, устремен единствено към материалните стойности. Прекрачвайки прага на смъртта, не сме в състояние да отнесем със себе си нищо, към което сме били ориентирали целия си живот.

2. Изтъква се, че богатият живееше в самота. Съсредоточаването на цялото му съществуване върху богатството бе станало причина за отчуждение от неговото семейство и приятели. Нямаше никой, на когото да повери имота след смъртта си. Алчността винаги възпрепятства близките межчовешки взаимоотношения.

12:21. Така става с всеки, който събира имот за себе си. Исус потвърждава валидността на притчата за всеки от Неговите слушатели. Който се стреми единствено към осигуряване на дните си с материални блага, е изправен пред опасността да пропусне живота с Бога и да се отчужди от своите близки.

Не богатее в Бога. Няколко стиха по-долу става ясно, че "богатееенето за Бога" напр. се осъществява чрез великодушната помощ към изпадналите в беда. Който е решил да последва Исус, ще има сила да се впуска напред и да дава. За такъв няма съмнение, че всичко, което притежава и от което се нуждае, идва от Бога. Той не се вкопчава в своето богатство, дори когато не се радва на прекомерно изобилие.

Добрият живот *Ричард Тренч*

Твърдението на Христос се намира в разтърсващ разрез с общоприетия житейски стил на съвременното западно общество, което като че ли е напълно безчувствено към бедите на живота и реалността на смъртта. Замайваме се с лъжата, че материалното благосъстояние е върхов критерий за стойността на отделната личност и правото ѝ на щастие. Подобна гледна точка бе отразена в плаката, който случайно попадна пред очите ми в една училищна книжарница: В горния му край с удебелен шрифт бяха изписани думите: *Защо да учим в университет?* Отдолу се откриваха шест малки изображения - мерцедес, морски джет, недвижим имот, вила сред природата, отрупана трапеза с отлежали вина, скъпи дрехи. В долния ъгъл на плаката можеше да бъде прочетено: *"Защо не?"* Това означава: Придобиването на висше образование се свързва единствено с възможността за обграждане със символите на луксозния живот. "Ако все пак живееш в консуматорски настроено общество, тогава се опитай поне да бъдеш на върха му."

Настоящият проблем не характеризира само днешното време. Още през IV в. църковният отец Августин отбелязва следното към притчата за богатия: "Господ не желае да изгубиш богатството си; ще постъпиш обаче добре, ако поискаш да промениш мястото, където се намира твоего богатство... Да приемем, че приятелят ти прекрачи прага на твоя дом и открие, че съхраняваш плодовете си във влажния килер. Той знае, че скоро ще се

развалят; но ти си в неведение и затова той се обръща към теб: "Братко, ще изгубиш всичко, което си придобил с толкова много усилия. Складирал си плодовете на влажно място и само след няколко дни вече ще са изгнили. Съхрани ги някъде по-високо." Как е възможно да послушаш своя брат, който те съветва да складираш плодовете си на по-

високо място, но запушваш ушите си за Христос, Който те съветва да издигнеш своето съкровище от земята към небето. И тогава отново ще ти се падне богатството, което си отхвърлил. Ще се откажеш от земята, но ще получиш небето. Затова отхвърли всичко, което прехожда, за да успееш да придобиеш вечността."

7 Великата покана

Притчата за поканените на голямата вечеря (Лука 14:15-24)

¹⁵ И като чу това един от седящите с Него, Му каза: Блажен онзи, който ще яде хляб в Божието царство. ¹⁶ А Той му каза: Някой си човек даде голяма вечеря и покани мнозина. ¹⁷ И в часа на вечерята изпрати слугата си да каже на поканените: Елате, понеже *всичко* вече е готово. ¹⁸ А те всички започнаха еднородно да се извиняват. Първият му каза: Купих си нива и трябва да изляза да я видя; моля ти се, извини ме. ¹⁹ Друг каза: Купих си пет впряга волове и отивам да ги опитам; моля ти се, извини ме. ²⁰ А друг каза: Ожених се и

затова не мога да дойда. ²¹ И слугата дойде и каза това на господаря си. Тогава стопанинът разгневен каза на слугата си: Излез бързо на градските улици и пътеки и доведи тук сиромасите, недъгавите, слепите и кучиците. ²² Слугата отвърна: Господарю, каквото си заповядал, стана; и още място има. ²³ И господарят каза на слугата: Излез по пътищата и по оградите и *колкото намериш*, накарай ги да влязат, за да се напълни къщата ми; ²⁴ защото ви казвам, че никои от поканените няма да вкуси от вечерята ми.

Въведение (15-20 минути)

(Изберете един или два въпроса.)

- Спомнете си за най-прекрасния празник, който някога сте преживяли. Какво го е направило толкова неповторим?
- Каква е Вашата реакция, когато отхвърлят поканата Ви за обяд или по повод предстоящ празник?
- Случвало ли Ви се е някога определен празничен повод да премине по съвсем различен начин от заплануваното (напр. абитуриентски бал, сватбено празненство, среща на класа и др.)? Какво стана? Как реагирахте Вие?

Импулси за разговор (30-40 минути)

- Споменатият в ст. 15 гост откликва на думите, които Христос е изказал малко по-рано (срв. разясненията към ст. 15). Той цитира общовалидно и утвърдено схващане на юдеите. Кого очаква да срещне той на празничната трапеза в Божието царство? Каква реакция желае да види в Исус?
- Защо изтъкнатите причини за отказ са равнозначни на непростими обиди (срв. разясненията към ст. 18-20)? Каква ще бъде Вашата реакция, ако не само отхвърлят поканата Ви, но заедно с това Ви оскърбят?

- Кои са сиромасите, недъгавите, слепите и кучите, които в крайна сметка ще заемат празните места на трапезата (ст.21-23)? Неудачници и аутсайдери? Хора, устремили цялото си съществуване към намиране на смисъл и удовлетворение в живота? Езичници, които първоначално не са принадлежали към Божия народ? Всички, които живеят с убеждението, че Божията милост не може да се заслужи?...

- Какво има предвид Христос, говорейки за трапезата на Бога? Как се стига дотам? А Вие получили ли сте покана? Желаете ли да я приемете?

- Какво е Вашето любимо извинение, което често използвате, за да държите Бог на дистанция? Какво е необходимо да се случи, за да изпитате повече доверие към Този "домакин"?

- Защо толкова много хора обръщат гръб на Божията покана? Какво можете да направите Вие, за да предложите тази покана и на други? Към кого конкретно ще я отправите?

Размяна на мнения и молитва (15-30 минути)

- В какво "духовно хранително състояние" се намирате в момента? Нямате ли апетит? Или сте гладен като вълк? Задоволявате се с бебешка храна? Предимно сте преминали на Fast food (бързо хранене) и се задоволявате само с един празничен обяд в неделя? Предпочитате ли сухата храна? Или консерви?

- В заключение благодарете заедно на Бога, че е поканил всеки от нас на Неговия празник.

Разяснения

Общ поглед. Глава 14 започва с разказа за празничната трапеза в дома на един фарисей. По този повод Исус изразява Своето мнение, че човек не бива да върши добро единствено към хората, от които може да очаква същото отменно действие, а е призован да протяга ръка дори и към "сиромасите и недъгавите". Домакини, които постъпват по този начин, ще получат своята награда от Бога при възкресението на мъртвите (ст.14). Споменаването става причина един от присъстващите да изрази една общоприета гледна точка относно възкресението (ст.15). Исус използва възможността да представи Божията покана като незаслужен подарък. Едно-временно с това изпраща Своите слушатели пред предизвикателството да си дадат сметка за начина, по който са я възприемали до този момент.

14:15. Блажен. Картината на празничната трапеза се използва в Стария завет, за да представи а) радостта от живота с Бога и б) да опише очакването за спасение в последните времена, когато Господ ще сключи Своя завет с всички народи (срв. Исая 25:6-8; 65:13). Юдеите като избран от Бога народ, съвсем естествено са очаквали, че ще участват в радостния празник на Месията.

14:16-17. Изпрати слугата си. Във висшата прослойка на народа Израел поканата за предстоящия празник е оправяна дълго преди провеждането му, а точният час на започване се е

съобщавал чрез пратеници на съответния ден (срв. Естир 5:8; 6:14). Двукратната покана едновременно е била израз на дълбоко уважение към очаквания гост.

14:18-20. Всички поканени са били известени предварително за празника и са потвърдили своето присъствие. Когато всичко вече е пригответо, те започват да се оправдават, за да си намерят извинение. Предвид на изказаното по-рано потвърждение и последвалите приготовления за празника, слушателите на Христос нито за момент не са се усъмнили в оскърблението, което презира зад отказа на поканените. Някои библейски тълкуватели отбелязват, че изтъкнатите извинения могат да бъдат следствие от придържане към гумите на Втор. 20:5-7. Там са описани легитимни извинителни причини за освобождаване от военна служба. С тези гуми Исус изказва твърдението, че дори общоприетите в обществото първостепенни задължения към семейството и професията отстъпват, щом се засегне Божието име. Без съмнение, това твърждение може да бъде оспорвано. По-вероятно е да допуснем, че подобни извинения трябва да бъдат считани като открита обида спрямо домакина. Гостите не са направили дори и най-малкото усилие да прикрият своето презрение към господаря на дома. Действията на гостите в притчата съответстват на отхвърлянето на поканата, която Христос отправя към религиозните водачи (13:34).

14:18. Купих си нища и трябва да изляза да я видя. Както в наши дни, така и тогава хората не са купували първо

собствеността и едва след това да я проучват внимателно. Освен това угощенията са се провеждали в късния следобед, така че за разглеждането на имота е имало достатъчно време през деня.

14:19. Купих си пет впряга волове и отивам да ги опитам. Както днес не се купува употребяван автомобил, без нито веднъж да седнеш зад волана му, така и тогава никои не би купил волове, без да ги опита предварително.

14:20. Оженх се. Сватбените приготовления са започвали много преди началото на истинския празник. Гостенинът със сигурност е знаел още при получаването на поканата, че му престои да се ожени.

Всички изтъкнати извинения до голяма степен се свеждат до глупост. Те представляват оскърбление към домакина и крият в себе си смисъла, че всичко останало е по-важно от взаимоотношенията им с него.

Затова не мога да гойда. Докато първият поканен все още "учтиво" моли пратеника да предаде неговото извинение, то третият по ред без заобикалки дава да се разбере, че въобще не се интересува от празника и неговия домакин.

14:21. Грагските улици. Вероятно тук става дума за обществените места, където е можело да се срещнат множество просяци, подтикнати от надеждата да получат милостиня.

Сиромасите, недъгавите, слепите и куците. В Матей 22:2-14 е разказана същата притча, но е пропуснато

точното описание на групата от по-късно поканените гости (22:7). Всички споменати групи от хора са презрени от страна на обществото, неработоспособни и поради това принудени да изкарват своето препитание чрез просия. Широко разпространено е било схващането, че подобно състояние е наказание от Бога, което се стоварва върху "неправедните" - грешниците. В своето Евангелие Лука непрекъснато обръща внимание, че Божието царство е обещано именно на онези, които са считани за недостойни в очите на останалите (1:52-53; 4:18-19; 6:20-22; 7:22). Исус установява нов световен критерий: Според Неговото обещание точно пред тях се открива Божието царство. Считаните от всички за достойни и праведни обаче ще бъдат изхвърлени навън. Исус шокира Своите слушатели като разтърсва досегашните им представи за празничната вечеря на Месията, за всичко това, в което благочестивите юдеи са вкоренили своя прилежен живот и почитат като върхов момент, и осъществяване на всичките им надежди. Именно те са отхвърлили поканата. За тях е останало скрито, че в личността на Христос и Неговите думи поканата вече е отправена към тях и се поставя началото на дългоочакваното спасение - празничната трапеза на Месията.

14:23. Бедняците на града не успяват да запълнят залата и затова един служител е изпратен да занесе поканата в околностите. Евангелист Матей не споменава за тази трета покана. За Лука, който отправя своето Евангелие преди всичко към хората

извън юдейската култура, това е от особено важно значение, защото картинно онагледява Божието намерение да прекрачи пределите на Израел и да разпростре Своя завет над всички народи (срв. Деяния 1:8).

Колкото намериш, накарай ги да влязат. Гръцкият глагол в стиха буквално означава принуждавам, накарвам, настойчиво призовавам. За жалост този израз често е използван в миналото под влияние на политически, военен или обществен натиск, за да бъдат принудени отделни личности да се причислят към християнството. Подобна практика дълбоко противоречи на Христовата умисъл. Смисълът на текста се състои в настойчивото убеждаване на недостойните и отхвърлените, че наистина са поканени и желани гости. В Близкия изток неделята част от доброто възпитание се считало първоначално почтително връщане на поканата, отправена от страна на знатни личности, защото тя по правило всъщност е била равносилна по-скоро на великодушен жест, отколкото на действителна покана. В този случай ситуацията може би е била толкова отчайваща, че след няколко отивания и връщания на приканващият пратеник се е налагало дори да подръпне очаквания гостенин за ръката, за да го убеди недвусмислено да дойде на празника. Единствено с помощта на такъв "нежен натиск" поканените в крайна сметка са били убеждавани, че наистина са желани гости.

14:24. **Никой от поканените няма да вкуси от вечерята ми.** Обикновено домакинят е изпращал отбрани пор-

ции храна на онези гости, които са били възпрепятствани да присъстват на празника. В този случай обаче това не бе предвидено да се случи, защото изричното желание на домакина е никаква храна да не остане в излишок. Целта на притчата е предупреждение на религиозните водачи на Израел (мнозина от тях са присъствали на вечерята в дома на фарисея, ст.3). -

Настоящият стих започва с думите "Аз обаче ви казвам". В този момент Исус говори като домакин на трапезата на Божието царство. Така притчата се превръща в настоятелен апел към слушателите, които не бива лекомислено да отхвърлят отправената покана в идването на Христос.

8 Исус изисква всичко - няма това е твърде много? Притчата за управителя и за царя (Лука 14:25-35)

²⁵ А големи множества вървяха заедно с Него; и Той се обърна и им каза: ²⁶ Ако кой-кой при Мен и не намрази баща си и майка си, жена си, децата си, братята си и сестрите си, а още и собствения си живот, не може да бъде Мой ученик. ²⁷ Който не носи своя кръст и не върви след Мен, не може да бъде Мой ученик. ²⁸ Защото кой от вас, когато иска да съгради кула, не сяда първо да пресметне разходите, дали ще има *с какво* да я довърши? ²⁹ Да не би, като положи основа, а не може да довърши, всички, които гледат, да почнат да му се присмиват и да казват: ³⁰ Този човек почна да гради, но не

може да довърши. ³¹ Или кой цар, като отива на война срещу друг цар, няма да седне първо да се съветва, може ли с десет хиляди да устои против този, който идва срещу него с двадесет хиляди? ³² Иначе, докато другият е още далеч, изпраща посланици да искат условия за мир. ³³ И така, ако някой от вас не се отрече от всичко, което има, не може да бъде Мой ученик. ³⁴ Наистина добро нещо е солта, но ако самата сол обезсолее, с какво ще се поправи? ³⁵ Тя не струва нито за земята, нито за тор; а я изхвърлят навън. Който има уши да слуша, нека слуша.

Въведение (15-20 минути)

(Изберете един или два въпроса.)

- Обикновено кой печели във Вашето семейство на стратегически игри като шах или "Монопол"?
- Има ли нещо, за което спестявате от дълго време или което планирате от години? Нов автомобил? Мечтан дом? Пътуване в чужбина? Какви лишения са налага да претърпявате?
- Опитайте се да съставите своя личен списък с приоритети, на които отдавате особено място в живота, напр. собствена идентичност, професия, семейство, годишен отпуск,

стил на живот, взаимоотношения, лични ценности и т.н. Какво стои на първо място? Кое се намира най-долу в списъка? От какво е необходимо да се откажете? Какво не бихте могли да пренебрегнете?

Импулси за разговор (30-40 минути)

- Множеството, което винаги се търпеше около Христос, имаше съвсем различна представа за същността на Неговата личност (срв. разясненията към ст.25). Какво накара Исус да не подмине подобни смайващи твърдения като изреченото в ст.26 и 27? Как реагира мълата?
- Какво има предвид Исус, когато

казва, че "родителите, жената, децата, братята и сестрите не бива да бъдат по-важни от Него"? (срв. разясненията към ст.26). Сблъскали ли сте се със ситуация, в която Вашето семейство се явява пречка в следването на Христос?

- Известен ли Ви е строителен проект, чието изграждане е прекратено точно преди цялостното му завършване? Каква е целта на изреченото в ст.28-30?

- По какъв начин сравнението с воюващия цар (стихове 31-32) и солта (33-34) допълват първоначалните твърдения в пасажа? (срв. разясненията към ст.34)

- Каква е Вашата спонтанна реакция към Христовите думи от ст.27 (Да носим кръста си) и ст.33 (Да се отречем от всичко заради Него)?

- "Карат ме да се ужася - толкова са отрезвителни."

- "Служат ми за насърчение - обичам предизвикателствата."

- "Събуждат у мен страх - не зная, дали ще мога да се справя."

- "Объркват ме - звучат като че ли твърде крайно."

- _____

- Поставяли ли сте си някога въпроса, дали следването на Христос действително заслужава такава жертвоготовност? Какво Ви вдъхва сили да издържите докрай? (По този въпрос може да прочетете коментара в края на разясненията.)

- Въпреки че спасението се получава даром (което често обичаме да слушаме), то не е "евтина стока". За

мнозина християни то все още е равносилно на преследване и мъченичество. Какво/колко Ви е струвало до този момент решението да се доверите на Бога?

Размяна на мнения и молитва

(15-30 минути)

- С каква "метеорологична прогноза" бихте описали току-що изминалия период във Вашия живот? Слънчево и топло? Заскрежено и влажно? Студено и гъждовно? Буреносно?

- В кои аспекти от Вашия живот особено Ви засягат настоящите думи на Христос? Какви изводи бихте желали да извлечете от тях?

- През следващите дни в коя област от Вашия живот желаете подкрепа и застъпническа молитва?

Разяснения

Общ поглед. В предходния пасаж, разказващ за голямата вечеря (14:1-24), Исус обръща особено внимание, че поканата за Божието царство е отправена към всички хора. Тук обаче Исус дава ясно да се разбере какви последици се крият зад приемането на Неговата покана и решението да станеш Христов ученик. С тези думи Той няма за цел да обезкуражи никого, но дава недвусмислена представа за истинските последици от избора да бъдеш християнин. В обществото е било широкоразпространено очакването, че с идването на Месията в Израел ще настъпят златни времена (прекратяване на робуването на

чужди народи, дълготраен мир, благовремие и сигурност). Поради това е било особено важно да се разясни истинската същност на ученичеството. Исус трябваше да претърпи кръстна смърт, преди да съзрем Божието царство. Идеята за страданията на Месия (и Неговите последователи) изцяло е липсвала в представата, която хората си бяха създали за действието на Бога.

14:25. Големи множества вървяха заедно с Него. Исус се е отправил към Йерусалим, за да отпразнува Пасхата (9:51). Вероятно множеството се е състояло от набожни юдеи, тръгнали също за празника. Мнозина сигурно са живеели с очакването, че Исус, ако наистина е Месия, ще обяви в столицата по време на Пасхата началото на Своето царство. Не бива да забравяме, че в крайна сметка на този ден Израел тържествено отбелязваше своето освобождение от Египетско робство. Народът е очаквал от Месия избавление от римска власт.

14:26. В противовес на екзалтираните възгласи на тълпата, Исус изпраща Своите слушатели пред едно-единствено, но много сериозно предизвикателство: Божията покана е отправена към всички хора, но само онзи, който ѝ отдаде първото място в живота си, ще успее да влезе в Небесното царство. Отговорността към Исус и Неговото царство трябва да изпреварва всички останали задължения и взаимоотношения, дори и онези, които обикновено са считани за напълно обичайни и естествени.

Ако гоїде някой при Мен. Ученичеството

вотом предполага следване на наставленията и указанията на Учителя.

Не намрази. Исус често използва драстични и крайни в своето съдържание картинни описания и думи, за да привлече вниманието на Своите слушатели (срв. Мат. 5:29-30). С глагола "мразя" Исус разяснява колко по-силна трябва да бъде връзката с Него в сравнение с естествената обвързаност с родителите и семейството. Вперили поглед към идващото Божие царство, всички останали естествени, напълно оправдани и морално безукорни взаимоотношения, намерения и задължения трябва да станат второстепенни за Христовите ученици. Исус не ни призовава към липса на любов по отношение на собственото семейство, а преди всичко към желание да Го поставим на първо място в живота, в случай че се стигне до конфликт между вярата в Него и семейните интереси. Исус формулира Своите думи толкова провокативно, за да накара Своите слушатели на стойчиво да се замислят за тази необходимост, които, също както и ние днес, са били изплашени от безкомпромисния избор.

Още и собствения си живот. Дори естественият човешки инстинкт за самосъхранение трябва да се подчини пред Христовото име. Това е тежко изискване, но сам Христос го изпълни като пожертва живота Си, за да даде живот на другите.

14:27. Своя кръст. Цялостната семейска отгаденост на Христос е задълбочена с помощта на това картинно описание. Някога осъдените

престъпници сами са носели своите кръстове, на път към лобното си място.

Кръст. Разпъването на кръст е представявало ужасен метод за умъртвяване на опасните престъпници от римляните. В Лука 9:23 предизвикателството на Христос да носим своя кръст е определено още по-точно с думите "всеки ден".

14:28-33. С помощта на три притчи Исус ясно приканва Своите слушатели добре да преценят решителната крачка към ученичеството и да изпитат своята мотивация.

14:28-30. Първата притча е заимствана от ежедневните опитности на слушателите. Наистина е доста неловко, когато някой е планирал толкова глупаво даден строеж, че парите се изчерпят малко след изграждането на основите. В същия смисъл е необходимо да премислим последствията от следването на Христос. Решението да станем Негови ученици ще има своите последствия върху цялостния ни живот. Всички слаби страни трябва да бъдат взети под внимание. Никой не бива да последва Исус заради погрешни представи или очаквания за Божието царство.

14:31-32. Втората притча потвърждава това твърдение. Само един неразумен цар се оставя да бъде въввлечен във военен конфликт, без да изпита внимателно вероятността да постигне победа. В случай че се изправи срещу превъзходящ го по численост противник, е по-добре да потърси мирно решение, вместо сяко

да се обрече на сигурна смърт. По същия начин всеки, който иска да стане Христов ученик, трябва обстойно да помисли в какво се впуска. Исус не желае Неговите последователи да бъдат подведени от погрешни очаквания.

14:33. Не се отрече от всичко. Както едно рисковано начинание може да бъде проведено само тогава, когато се мобилизираме с всички сили, така и Христовите последователи трябва да са готови да жертват всичко за Бога, за да Го последват.

14:34. Третата притча е естествено продължение на предходните две и описва съдбата на онези, които само половинчато следват Христос.

Добро нещо е солта. Солта се е използвала за консервиране и подправяне на хранителните продукти. В ограничени количества е служела и като средство за наторяване.

Ако самата сол обезсолее. Чистата сол не може да изгуби своя вкус. Исус се позовава на разпространените по това време методи за добиване на сол от Мъртво море. Чрез изпарение е извлечан бял прах, който е съдържал не само готварска сол, но в по-голяма или по-малка степен множество други субстанции като напр. варовик. Щом тази "сол" е била навлажнявана, се е стигало до промиване на истинската сол. Останалото всъщност по вид е приличало на сол, но е било негодно за използване като подправка. В своето ежедневие хората тогава често са ставали свидетели, че тази блудкава сол вече не може да послужи за нищо,

Въпреки че все още не са били в състояние да си обяснят този феномен с помощта на химията и физиката.

14:35. Изхвърлят я навън. Въпреки че белият, кристален прах е изглеждал като сол, неговото единствено приложение е било да се разпръсне навън. Ако някой не се придържа упорито към Исус, по външен вид наистина ще изглежда като "сол", но в действителност съвсем няма да е така.

Който има уши да слуша, нека слуша. Исус често използва това изречение (срв. Лука 8:8; Марк 4:9,23 и др.). Донякъде, за да разберем смисъла на притчите, трябва задълбочено да помислим. Водещият въпрос в случая гласи: "Какво познание за живота с Бога има за цел да изяви лично за мен тази кратка история от ежедневието?"

Живот под Божие ръководство

Групирането на тези три притчи подчертава сериозността и цената на ученичеството. Този изпълнен с изисквания откъс е вмъкнат между два текста, които изявяват причината, поради която следването на Христос си струва да бъде придобито на всяка цена. В последния пасаж (Лука 14:1-24) стана ясно, че вратите на Божието царство са отворени за всички, без оглед на тяхното социално, религиозно и етническо положение. Там Божието царство е описано като великолепен празник, на който Господ като Домакин кани всички хора.

Към настоящия пасаж (Лука 15:1-32) Лука прибавя три притчи, които са обобщени под общата тема за радостта, предизвикана от решението на един човек да довери живота си на Бога. Както овчарят се радва, когато отново намери своята изгубена овца, жената е щастлива, че е открила загубената монета, а бащата - своя син, така Господ се радва за спасението на една погубена човешка душа. Божието царство е място на тържество, обновление и помирение. И така, цялостният текст 14:1-15:32 представя "обобщената перспектива" на живота в Божието царство. Ако се подгадем на изкушението да изходим само от притчите от днешния текст, тогава ученичеството изглежда преди всичко като сериозно, радикално решение, и всеки, който го взема, се обрича на жертвата да се откаже от всички обикновени житейски радости. От друга страна, ако спрем вниманието си само върху притчите, в чиито рамки се намира настоящия текст, бихме могли да си

помислим, че Господ не поставя пред нас никакви изисквания. Като че ли Той винаги се радва, щом се обърнем към Него, без значение кога или по какъв начин в крайна сметка вземем решение за това. Едва разглеждането на тези притчи в тяхната взаимовръзка показва, че Божието царство изисква всичко и решението да се посветим на Бога има своята цена. Привидните загуби, свързани със следването на

Исус, ще бъдат компенсирани многократно, защото ученичеството е непресъхващ източник на радост и удовлетворение в живота, към което в крайна сметка са устремени всички хора. Божието царство всъщност изисква всичко от нас, но ни дава всичко, за което копнеем в дълбините на сърцето си. Това решение заслужава своята цена!

9 Господ ще постигне Своята цел

Притчата за злите земеделци (Марк 12:1-12)

¹ И започна да им говори с притчи: Един човек насади лозе, ограда го с плет, изкопа лин и съгради кула, и го даде под наем на земеделците, и отиде в чужбина. ² И във времето на *гроздобера* изпрати един слуга до земеделците да прибере от земеделците от плода на лозето. ³ А те го хванаха, биха го и го отпратиха с празни ръце. ⁴ Пак изпрати го тях друг слуга; а те му счупиха главата и безсрамно го оскърбиха. ⁵ Изпрати и друг, когото убиха; и мнозина други, *от които* едни биха, а други убиха. ⁶ Той имаше още и един възлюбен син; него изпрати последен до тях, като си казваше: Ще почитат

сина ми. ⁷ А тези земеделци казаха помежду си: Този е наследникът; елате да го убием и наследството ще бъде наше. ⁸ И го хванаха и го убиха, и го хвърлиха вън от лозето. ⁹ *И така*, какво ще направи стопанинът на лозето? Ще дойде и ще погуби тези земеделци, а лозето ще даде на други. ¹⁰ Не сте ли прочели това Писание: "Камъкът, който отхвърлиха зидарите, Той стана глава на ъгъла. ¹¹ От Господа е това. И чудно е в нашите очи"? ¹² И *първенците* искаха да Го хванат (но се убояха от народа), понеже разбраха, че за тях каза тази притча. И Го оставиха и си отидоха.

Въведение (15-20 минути)

(Изберете един или два въпроса.)

- Как реагирате, когато някой Ви помоли да му дадете на заем нещо, което много цените? Отклонявате ли молбата? Откликвате ли, но с нежелание? Измъчвате ли се постоянно от притеснения за съдбата на Вашата собственост? Давате ли с радост желаня предмет, без да мислите повече затова?...
- Каква е Вашата реакция, когато не Ви връщат заетата вещь дори след повторно напомняне?

- Кому поверявате грижата за Вашето домакинство, градина или домашни животни, когато отсъствате от къщи? Притеснявате ли се за Вашата собственост, когато сте далеч от дома?

Импулси за разговор (30-40 минути)

- От една страна настоящата притча е твърде сложна. Тя заимства съдържанието на всеизвестната тогава песен от Исая 5:1-7 и ѝ предава нов, актуален завършек. От друга страна твърденията в нея са твърде директни и в много по-малка степен

загадъчни от обикновено (вж. разясненията). Какво си помислиха религиозните водачи, към които бе отправено това послание? Какво планираха да предприемат (ст. 12)?

- Какво символизира лозето, стопанинът, наемателите, пратениците, синът и новите наематели?

- По какъв начин цитираният от Исус старозаветен откъс (ст. 10-11) се вмести в съдържанието на притчата? Кои са зидарите? Кой е ъгловият камък?

- Защо Исус отправи толкова смели предизвикателства към юдейските първенци? Нима ги счете за лицемери? С право ли беше разгневен за начина, по който се отнасяха към пророците (и в крайна сметка с Йоан Кръстител)? Знаеше ли, че вече почти не съществува възможност да се върнат при Бога? Предвиждаше ли, че техният отказ ще открие пътя на Евангелието за всички хора? Или...?

- Опитайте се да се поставите на мястото на Христос. Как ли се чувстваше Той в този момент, имайки предвид предстоящата Му мисия и събитията, които щяха да Го постигнат?

- Как бихте се почувствали на мястото на религиозните водачи, обвинени от този непознат, млад, радикален и критичен равин? Как бихте отговорили на Неговите явни нападки?

Размяна на мнения и молитва

(15-30 минути)

- По какво в живота Ви личи, че Исус може да бъде гост по всяко време в сърцето Ви? Кои Ваши действия са в разрез с това?

- Чувствате ли се по-скоро приет или преди всичко отхвърлен от Бога? А от другите? Как може да Ви помогне обществото на вярващите?

- В каква област се нуждаете от подкрепа и молитва?

- В заключение на молитвата отделете време, за да благодарите на Бога, че Ви приема такива, каквито сте.

Разяснения

Общ поглед. Притчата (също в Мат. 21:33-46 и Лука 20:9-19) е неразделно следствие от конфликта, който Исус провокира със Своего радикално поведение като изгонва среброменителите от храма (11:12-19). Религиозните водачи, които оспорват правото Му на подобно действие, предпочитат да замълчат пред Неговия мъдър въпрос: С каква власт Йоан Кръстител бе осъществил своето служение? Висшата религиозна прослойка бе избрала да не последва призива за покаяние на този високо ценен от народа кръстител (11:27-33). Затова сега фарисеите трябва да дадат своето обяснение или да го определят като лъжепророк. Те обаче предпочитат да замълчат, защото не подкрепят никоя гледна точка. Исус обаче не се задоволява с това, а ги предизвиква още по-настойчиво с притчата, която от-

крито засяга интересите на религиозната върхушка. Повечето от Христовите притчи съзнателно остават неразяснени, за да наведат слушателите към размисъл. Твърденията на настоящата притча обаче са повече от ясни. Исус не дава повод дори за най-малко съмнение относно това, че водачите на Израел (които са се противопоставили на Йоан Кръстител и на Самия Него) са отхвърлили Божиите пророци и така са заслужили справедливата Божия присъда.

12:1. Притчи. Обикновено притчата се концентрира в една-единствена точка на сравнение. Тук детайлите служат само за обогатяване на общата картина. Напр. в притчата за синаповото зърно (Марк 4:30-32) "небесните птици" нямат първостепенно значение, а са споменати само да подчертаят големината на дървото, израснало от синаповото зърно. В настоящата притча обаче множеството подробности носят своето значение (така също и в притчата за житото и плевелите Мат. 13:24-30). Затова тази притча притежава силно изразени алегорични особености.

Насади лозе, огради го с плет, изкопа лун и съгради кула. За слушателите на Христос това е недвусмислен намек за песента за лозето, написана преди столетия от пророк Исаия (Ис. 5:1-7). С тази картина Исаия описва народа Израел. Въпреки че е насаден и поддържан от Самия Бог, този народ дава само лоши плодове. В крайна сметка земеделецът се е отказал от лозето си. Исус всъщност изхожда от тази общоизвестна картина, но прави решителна стъпка напред:

Използвайки сравнението с лозето, при което всички усилия са напразни, Исаия се обръща към народа Израел като цяло. Исус се противопоставя на водачите на народа, които като непокорните наематели отказват да отдадат дължимия принос на Бога.

Лозе. В Израел гроздето се е считало за един от най-важните селскостопански продукти. Лозето и свързаната с него работа действително са били добре познати на всеки слушател.

Огради. Плетът е служел за предпазване от животни и крадци.

Лун. Тук гроздовите зърна са намачквани, за да се получи вино.

Кула. По правило е била разположена в средата на лозето и е служела за разпознаване на крадците. По време на гроздобер земеделецът е оставал на кулата дори през нощта. Плетът, пресата за грозде и кулата подчертават интереса на стопанина да получи добър урожай. Той бе инвестирал много пари и време в своето лозово насаждение.

Отиде в чужбина. С тези думи Исус излиза извън рамките на песента на пророк Исаия за лозето. Старозаветният пророк представя Господ като земеделецът, очакващ времето на гроздобера, но в крайна сметка резултатът е ясен - за жалост, плодовете не са добри на вкус. В притчата Бог е собственикът на имота, който поверява лозето на грижите на наемници, чиято задача е да го обработват. Само по себе си лозето ражда добри

плодове, но наемниците отказват да дадат на собственика дължимата част от добива.

През първи век е било обичайна практика собствениците на големи парцели да не участват лично в стопанисването на своя имот. Това е било особено характерно за Галилея. Такъв едър собственик на земя по правило е разделял своите площи между наематели, които са работели за него. Като наем е изисквал от тях част от добитото количество грозде.

12:2. Изпрати един слуга. Упълномощени от своя господар, пратениците пристигнаха, за да приберат дължимата част. В притчата те символизират старозаветните пророци. В Стария завет пророците са считани именно за Божии вестноносци (срв. Йер. 7:25-26; Зах. 1:6). Пратениците в притчата (ст. 2-5) са обречени на същата съдба, сполетяла Божиите пророци. Илия бе подиграван от цар Ахаав и заплашен със смърт от съпругата му Езавел. Според преданията Исая е бил осъден на смърт като е нарязан с трион. Йеремиа е бил затворен в мях и отведен като пленник в Египет, където е умрял според преданието. Също Йоан Кръстител, почитан като пророк от целия народ, е умъртвен от цар Ирод без никаква съпротива от страна на религиозните водачи.

12:3-5. Наемателите отхвърлят претенциите на собственика на имота и постъпват позорно с неговите представители.

12:6. Един възлюбен син; него изпрати последен до тях. Както множеството, така и религиозните водачи не бяха в

състояние да осъзнаят, кого счита Исус за сина в притчата. Докато първоначалните слушатели са потънали в неведение, читателите на Евангелието на Марк са напълно наясно, че тук става дума за Самия Исус. Централна тема в Марк 11-16 е откритието на истината, че Исус е Божий Син. Именно тук, в собственото откровение на Христос, е описано Неговото първо недвусмислено изказване (макар че Исус използва същите думи, които вече са Го характеризирали като "Божия възлюбен Син" в 1:11 и 9:7).

Ще почетат сина ми. Въпреки че пратениците бяха позорно оскъrbени, стопанинът на лозето дори и не предполага, че наемателите ще се осмелят да се противопоставят на собственения му син по същия недостоен начин.

12:7. Наследство. Вероятно тези думи имат за цел да ни кажат, че наемниците счетоха идването на сина като знак за смъртта на стопанина на лозето. Предположиха, че той е дошъл, за да влезе във владение на своето наследство. Това ги подтикна да предприемат погрешно считания решителен удар. Законът е повелявал, че един безстопанствен парцел може да премине във владение чрез този, който го обработва и първи предяви претенции за него. Тъй като наемателите предполагаха, че земята ще остане без собственик след смъртта на сина, обмислиха план да го убият и по този начин да влязат във владение на лозето.

12:8. Убиха го и го хвърлиха вън от

Лозето. Наемниците не само пропуснаха да отдадат своето уважение към сина на стопанина, а дори отказаха да му осигурят порядъчно погребение. В тогавашното време това е означавало нетърпим позор. Читателите на Евангелието на Марк са съзрели в това паралел с участта, сполетяла Исус. Религиозните водачи биха оставили тялото на Исус да виси на кръста, т.е. да Го заровят безславно като останалите престъпници, ако Йосиф от Ариматея не бе помолил да му разрешат да погребее своя мъртъв Учител (15:43).

12:9. След като и сина му бе отхвърлен, собственикът на земята бе принуден да се намеси лично. Неговото внезапно и неочаквано появяване слага край на илюзията, че лозето вече принадлежи на наемателите.

Лозето ще даде на други. Земеделският стопанин желаше само да довери собствеността си на верни наематели. Господ също ще потърси нови водачи, които да се погрижат за народа Му. В рамките на Евангелието на Марк (което е написано най-вероятно за християните-езичници в Рим)

тази важна подробност се е тълкувала като разяснение на това, защо все повече неюдеи са заемали ръководни служения в зараждащата се Църква.

12:10. Камъкът, който отхвърлиха зигарите, той стана глава на ъгъла. Използваният цитат произхожда от Пс. 118:22. Там тези думи са използвани да обяснят, защо Давид е помазан от Бога за цар, въпреки че враговете му всячески се стремяха да му попречат. По-късно равините виждаха в този камък образа на Авраам, Давид и Месия. Повечето автори от Новия завет свързват настоящия стих с Исус (Деяния 4:11; Еф. 2:20; I Петр. 2:7).

12:12. Естествено, фарисеите много добре прозряха коя роля изпълняваха в Христовата притча. На тях им бе отредена ролята на злите наемници, които умъртвиха пратениците (пророците) и сина. Затова те бяха на мнение, че подобни твърдения трябва да бъдат задушени още в своя зародиш. При всички случаи обаче в момента нищо не можеха да предприемат, защото народът бе на страната на Исус.

10 Упълномощени да действат

Притчата за талантите (Мат. 25:14-30)

¹⁴ Защото *ще стане*, както *когато един* човек при тързването си за чужбина свика своите слуги и им предаде имота си. ¹⁵ На един даде пет таланта, на друг – два, на трети – един, на всеки според способността му; и тръгна. ¹⁶ Веднага този, който получи петте таланта, отиде и търгува с тях, и спечели още пет таланта. ¹⁷ Също и този, който *получи* двата, спечели още два. ¹⁸ А този, който получи единия, отиде, изкопа *дупка* в земята и скри парите на господаря си. ¹⁹ След дълго време дойде господарят на тези слуги и поиска сметка от тях. ²⁰ И когато се приближи този, който беше получил петте таланта, донесе още пет таланта и каза: Господарю, ти ми даде пет таланта; ето, аз спечелих още пет. ²¹ Господарят му каза: Хубаво, добър и верен слуга! Над малкото си бил верен, над многото ще те поставя. Влез в радостта на господаря си. ²² Приблужи се и този, който *беше получил* двата таланта, и каза: Господарю, ти ми даде два таланта, ето,

спечелих още два таланта. ²³ Господарят му каза: Хубаво, добър и верен слуга! Над малкото си бил верен, над многото ще те поставя. Влез в радостта на господаря си. ²⁴ Тогава се приближи този, който беше получил един талант, и каза: Господарю, аз те знаех, че си строг човек; жънеш, където не си сял, и събираш, където не си пръскал; ²⁵ и като се уплаших, отидох и скрих таланта ти в земята; ето, имаш своето. ²⁶ А господарят отговори: Лукав и ленив слуга! Знаел си, че жъна, където не съм сял, и събирам, където не съм пръскал. ²⁷ Ти поне трябваше да внесеш парите ми при банкерите и когато си дойда, щях да взема своето с лихва. ²⁸ Затова вземете от него таланта и го дайте на този, който има десет таланта. ²⁹ Защото на всеки, който има, ще се даде и той ще има в изобилие; а от този, който няма, от него ще се отнеме и това, което има. ³⁰ А този безполезен слуга хвърлете във тъмнината отвън; там ще бъде плач и скърцане със зъби.

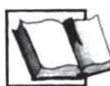

Въведение

(15-20 минути)

(Изберете един или два въпроса.)

- С какви особени таланти бяхте известни в училище? Използвате ли ги все още?
- Кой във Вашето семейство обикновено печели при играта "Монопол"? Използва ли той/тя някаква особена стратегия?
- Коя е най-рентабилната инвестиция, която някога сте правили? Спомняте ли си за Вашето най-неизгодно парично вложение?

Импулси за разговор

(30-40 минути)

- Какви бяха очакванията на господаря от неговите слуги по време на отсъствието му? Какво очаква Господ от нас (срв. изброените точки в началото на разяснението)?
- Каква бе наградата на първите двама слуги (ст.21,23,28-29)?
- Как постъпи слугата, на когото бе

поверен един талант (ст.28-30)? Според Вас справедлива ли бе реакцията на господаря?

- С кой от героите на притчата сте склонни да се оприличите - с първия слуга, на когото бе поверено много, с втория, който бе получил по-малко блага, или с третия, който само се опитваше да съхрани повереното?

- Споделете взаимно какви таланти за прослава на Бога откривате един в друг? Изслушайте поне веднъж без възражения и разберете в кое Ваше качество останалите виждат повереното Ви съкровище?

- Съгласни ли сте с откритията на хората около Вас? До каква степен развивате Вашите дарби?

- Какво Ви мотивира да използвате Вашите таланти? Страх от Бога? Признание от околните? Спечелване на "бонус-точки" на небето? Изглед за по-големи права? Защото просто Ви доставя удоволствие? Възможност за получаване на награда? Нещо друго?

- Ако Исус дойде днес отново, по какъв начин ще отсъди относно Вашето отношение към поверените Ви таланти? Желаете ли да промените по някакъв начин отношението си към Вашите дарби? Как ще изглежда това конкретно през следващата седмица?

Размяна на мнения и молитва

(15-30 минути)

- Какво бихте желали да споделите пред Бога в молитва, ако през предстоящата седмица отделите малко време за равносметка на живота си?

- По какъв начин общението в Църквата може да Ви помогне да вникнете по-дълбоко в посланието на настоящата притча?

- Желаете ли да споделите конкретни поводи за молитва?

Разяснения

Общ поглед. Притчата за талантите може да бъде прочетена и в Лука 19:11-27. Той обаче я използва за различни цели. При Лука целта на притчата е да подготви учениците за времето на очакване, докато Божието царство стане реално между тях. Едновременно с това противниците на Христовото учение са предупредени за своята съдба. Матей използва притчата като трета в поредица от четири последователни сравнения, първо, за да мотивира учениците към дейно християнство във времето на очакване, и второ, за да ги предпази от обезкуражаване и мудност, защото въпреки че Божият съд се забавя, все пак той със сигурност ще дойде (24:42-44). С помощта на притчата Исус задълбочава вниманието на учениците в три аспекта:

1. По начина, по който си го представят, осъществяването на Неговото царство все още предстои.

2. Ученичеството означава вярно служение на Бога във времето на очакване на повторното Му идване.

3. Онези, които не се впускат в служба за Бога, ще бъдат изправени пред Божия съд.

25:14. Свика своите слуги и им предаде живота си. По време на служебни пътувания заможните хора са доверявали своето имущество в ръцете на способен управител, който е действал като техен заместник. Неговото задължение е било да отстоява интересите на господаря си при отсъствието му и да инвестира поверените му средства по начин, който да доведе до увеличаване на имуществото.

25:15. Пет таланта. Първоначално талантът е бил мярка за тежест. Заедно с това се е използвал за измерване на благородни метали и като платежно средство. Трудно е да се определи неговата парична равностойност. По времето на Христос един работник е трябвало да се труди около 20 години, за да придобие единствен талант.

На всеки според способностите му. Господарят разпредели талантите съобразно отговорността, която очаква от слугите си. Така всеки от тях е оценен само според това, което се очаква от него.

25:16-18. Както тогава, така и в наши дни всяка инвестиция включва в себе си риска да се превърне в загуба. Двама от слугите рискуват и тяхното начинание се увенчава с успех. Третият обаче отхвърля възможността да

предприеме нещо конструктивно с поверените средства.

25:16. И спечели още пет таланта. Дали поради щастливо стечение на обстоятелствата, усърдие или поемане на огромен риск, слугата успя да реализира стопроцентова печалба.

25:18. Изкопа гунка в земята и скрипарите на господаря си. През годините, когато хората още не са познавали сигурните банкови сейфове, подобна практика е била обичаен начин за предпазване от крадци. Въпреки че тук става дума за блестяща гаранция срещу престъпление, паричният приход за господаря, естествено, е бил нулев.

25:19. След дълго време. Именно неопределеното време на завръщане трябва да подбуди слугите към непрекъсната готовност и отговорни действия. В рамките на Евангелието на Матей продължителността на времето на отсъствие намеква, че повторното идване на Исус, което Църквата е очаквала, ще се проточи по-дълго, противно на първоначалните разбирания.

Пуска сметка от тях. Господарят пожела да разбере до каква степен слугите вярно бяха изпълнили своите задължения.

25:20. Ето, аз спечелих още пет. Осезаемо се долавя чувството, че слугата не се притеснява да даде сметка за своите дела.

25:21. Добър и верен слуга. Верността на слугата е повод да му бъде поверена

по-голяма област за управление (срв. Лука 12:42-44).

Над малкото/над многото. Наградата на слугата не се състои в сладко бездействие, а в по-отговорни управленски задачи в дома на неговия господар. Тъй като стойността на петте таланта съвсем не е за пренебрегване, няма съмнение, че на слугата ще бъдат поверени несравнимо повече отговорности.

Влез в радостта на господаря си. Нагърбването с новите задължение не е само израз на доверието, което господаря му гласува. Неговият господар е готов да го допусне в своята непосредствена близост и да празнува заедно с него. Взаимоотношенията помежду им са се променили. Връзката господар-слуга е прераснала в искрено приятелство.

25:24-25. За разлика от първите двама слуги, третият бе заровил богатството там, където не бе в състояние да донесе някаква полза. Подбуден от ужасен страх да не разочарова големите очаквания на господаря си, той не бе предприел нищо. Слугата бе предпочел да върне сумата невредима в господарската кесия, отколкото да рискува да сгреша и да изгуби парите.

25:24. Господарю, аз те знаех, че си строг човек. Описанието на господаря е лишено от всякакво ласкателство и го описва като безскрупулен човек, който жъне там, където са се трудили други. Вероятно простодушните слушатели са симпатизирали по-скоро на бедния слуга, отколкото на жестокия господар, въпреки че до този момент

нищо в притчата не подкрепя изпълнението с негативизъм описание на господаря. Той великодушно е поверил своето имущество на слугите си. Освен това в отношенията си с двамата слуги се проявява като щедър и справедлив човек.

25:25. Уплаших се. С тези думи слугата в крайна сметка прехвърля отговорността за своето бездействие върху господаря, който е предявил твърде големи изисквания към него и така го е подложил на ужасен страх.

Ето, имаш своето. Равините са поучавали, че Господ е поверил Своя закон на народа Израел, за да го опази до времето, когато Той ще основе Своего царство на земята. Изхождайки от факта, че Христос разказа тази притча малко преди Своята кръстна смърт, е напълно възможно да предположим, че Исус имаше предвид поучаванията на равините. Докато фарисеите полагаха всевъзможни усилия да съхранят закона от злоупотреби от страна на народа, те бяха пропускали да го приложат така, че да привлекат хората около себе си близо до Бога. Религиозните водачи единствено бяха в състояние да го върнат без ущърб отново на Бога, без да принесат каквато и да била полза. Тяхната присъда вече бе изречена. Исус обаче очакваше повече от Своите ученици.

25:26-27. Слугата сам определя своето наказание. Дори ако предположим, че собствената му оценка за неговия господар бе наистина вярна, той би трябвало да поеме минимален риск, за да допринесе с нещо за увеличаване на богатството му.

25:26. Лукав и ленив слуга. Не страхът от господаря, а безразличието към неговите интереси е мотивирало слугата към действие. Той просто не бе изпълнил своите задължения. Ако слугата наистина бе убеден, че господарят му бе строг човек, би предприел нещо, за да не се отплати с празни ръце за гласуваното му доверие.

25:27. Да внесеш парите ми при банкерите. Тук става дума за среброменителите в Йерусалим. Това би означавало сигурна инвестиция. Всички плащания в храма трябваше да бъдат извършвани в местна валута. Напр. за празника Пасха всеки вярващ юдеин трябваше да заплати данък на храма от около два работни надника. Среброменителите са обръщали чуждата валута в шекели. За тази проста операция те са се нуждаели от огромни суми. Инвестицията в това начинание е обещавала солидна печалба. Притчата няма за цел да оневини тази порочна практика. Напротив, Исус с цялата Си строгост протестираше срещу тези експлоататорски машиниции в храма (21:12-13). Тук Той само се позовава на конкретна подробност, която несъмнено

бе ясна на слушателите.

25:28-30. Присъдата към слугата вече е изречена. Поради липсата на вярност той загубва поверения му капитал за сметка на първия слуга. С тези думи учениците са предупреждени да упражняват своята отговорност с цялото си усърдие. Господ очаква от онези, които е надарил, да използват поверените им таланти за Негова слава.

25:29. На всеки, който има... Поуката от притчата е подкрепена с общоизвестна мъдрост, която можем да намерим и другаде (Мат. 13:12; Марк 4:25; Лука 8:18). Приложена към живота в следване на Христос, тя изразява: Който слуша и се покорява на повереното му Божие Слово, ще бъде благоразумен и ще получи още от Бога. Който не следва онова, което вече е осъзнал, няма да получи нищо.

25:30. А този безплоден слуга хвърлете в тъмнината навън; там ще бъде плач и скърцане със зъби. Този често използван картинен израз подчертава цялата сериозност на приближаващия Божий съд (срв. Мат. 8:12; 13:42,50; 22:13; 24:5; Лука 13:28).

11 Божията преценка е различна

Притчата за работниците на лозето (Мат. 20:1-16)

¹ Защото небесното царство прилича на стопанин, който излезе при зазоряване да наеме работници за лозето си. ² И като се договори с работниците за по един пеняз на ден, ги прати на лозето си. ³ И като излезе около третия час, видя други, че стояха на пазара безделни; ⁴ и на тях каза: Идете и вие на лозето; и каквото е право, ще ви дам. И те отидоха. ⁵ Пак, като излезе около шестия и около деветия час, направи същото. ⁶ А като излезе около единадесетия час, намери други, че стоят, и им каза: Защо стоите тук цял ден без работа? ⁷ Те му казаха: Защото никои не ни е наел. Каза им: Идете и вие на лозето [и каквото е право, ще получите]. ⁸ Като се свечери, стопанинът на лозето каза на своя управител: Повикай работниците и им плати надницата, като започнеш от последните и свър-

шиш с първите. ⁹ И така, гойдоха наетите около единадесетия час и получиха по един пеняз. ¹⁰ А като гойдоха първите, мислеха си, че ще получат повече от един пеняз, но и те получиха по един пеняз. ¹¹ И като получиха, зароптаха против стопанина, като казаха: ¹² Тези, последните, работиха само един час; и пак си ги приравнил с нас, които понесохме тежотата на деня и жегата. ¹³ А той отговори на един от тях: Приятелю, не те онеправдавам. Не се ли договори с мен за един пеняз? ¹⁴ Вземи си своето и си иди; моята воля е да дам на този, последния, както и на теб. ¹⁵ Не ми ли е позволено да правя със своето богатство каквото искам? Или твоето око е завистливо, защото аз съм добър? ¹⁶ Така последните ще бъдат първи, а първите – последни.

Въведение (15-20 минути)

(Изберете един или два въпроса.)

- Каква беше Вашата първа работа/първо работно място? Каква заплата получаваште тогава?
- Срещали ли сте трудности в намирането на работа? Каква беше Вашата реакция тогава? В крайна сметка как се справихте със ситуацията?
- Какво в настоящата Ви работа

считате за изключително несправедливо?

Импулси за разговор (30-40 минути)

- Обичайна практика е било земеделецът да наема работници ден за ден. Каква заплата беше уговорена с работниците в 6ч сутринта (ст.1-2)?
- Каква заплата беше уговорена с работниците в 9ч, на обяд, в 15ч и в 17ч (ст.3-7)?

- Какво бихте си помислили при изплащането на надника привечер, ако спаднахте към последната смяна от 17ч (ст.8-9)? Каква щеше да бъде Вашата реакция, ако бяхте от групата, работила от 6ч сутринта (ст.10-12)? Как ще определите постъпката на работодателя - несправедлива, великодушна или едновременно и двете (ст.13-15)?

- Трябва ли тези, които познават Бог от по-рано (юдеите), да са получили повече от Неговата милост в сравнение с откритите пътя към Него съвсем скоро (езичниците)? Обосновете накратко своя отговор. По какъв критерий Господ подарява Своята "заплата"?

- Как реагирате на твърдението, че старателният, безукорен живот на човека не е по-добър в Божиите очи от съмнителния и пропаднал живот на друг, намерил пътя към Бога?

- Какъв ще бъде Вашият избор, ако можехте да избирате между живота с Христос от младостта, в който "теготата на деня и жегата" са неделима част, или възможността да се обърнете едва преди смъртта си към Бога и по този начин да се възползвате от "насладата на живота"? Обосновете накратко своя отговор.

- Някои от работниците в притчата възроптаха срещу мнимата несправедливост, други бяха ощастливени от неочакваното великодушие. Стрували Ви се понякога, че Господ е несправедлив към Вас? В кои области от живота Ви сте преживяли Неговата огромна милост?

Размяна на мнения и молитва

(15-30 минути)

- Коя част от деня описва най-добре Вашата житейска перспектива и моментно състояние?

- 6 часа - Изпълнен съм с енергия и едва издържам да се отдам на работата.
- 9ч - Радостен съм от плодовете на своя труд.
- 12ч - Нуждая се от почивка.
- 15ч - Силите ми постепенно ме напускат.
- 17ч - Радвам се на съботния почивен ден.

- Желаете ли да представите конкретен предмет за молитва?

Разяснения

Общ поглед. Притчата има връзка с въпроса на учениците: Кои избощо ще се спаси (19:25)? Исус ги успокоява с думите, че Неговите последователи ще получат много повече от всичко, от което е трябвало да се откажат, за да станат Христови ученици. Заедно с това Той добавя: "Мнозина, които днес заемат първите места, няма да имат никакво значение в Божия нов свят. И много, които днес са последни, тогава ще бъдат в първите редици" (19:30). Това изречение е поместено отново в края на пасажа (20:16; срв. също Лука 13:30). С тази притча Исус желае да предпази учениците от погрешното мислене, че продължителността на ученичеството има основополагащо значение за качеството на взаимоотношенията с Бога.

Тук не става дума да положим усилия да спечелим възможно най-много "точки", които ще бъдат калкулирани един ден на небето. От решаващо значение за нашата връзка с Бога е Неговата милост, с която Той се обръща към нас. Вероятно подобно признание е било от особена важност за първите читатели на Евангелието на Матей. 1. Възможно е те да са се питали дали не са "втора класа" християни, защото не са познавали лично Исус. 2. Може би си мислеха за езичниците, чиито брой напоследък бързо нарастваше в Христовата църква. Нима те наистина принадлежаха по същия начин към Божието царство, както юдейските християни? Притчата недвусмислено показва, че позицията в Божието царство не се придобива чрез извършената работа за Бога. Мястото в Небесното царство е незаслужен подарък.

20:1. Да наеме работници за лозето си.

Стопанинът е разполагал с постоянно заети работници, които са се грижили за осъществяване на ежедневните дела. Тъй като в определени периоди на годината (по време на оран, резитба и гроздобер) работниците не са били в състояние да се справят сами с големия обем работа, допълнително са наемани надничари. Това се е осъществявало на пазара, където незаетите са търсели поредното си работно място.

Лозе. В Стария завет лозето често е използвано като символ на народа Израел (Ис. 5:1-7; Йер. 12:10). Тук може да се предположи същото. В такъв случай работниците са тези, които трябва да се грижат за народа Израел.

20:2. Договори се с работниците.

Заплатата е била обект на споразумение между работника и работодателя. Подобен начин на договаряне е обичайна практика за сключване на търговски сделки в Близкия изток. И тъй като собственикът на земята е разчитал на помощта на значителен брой работници, техните шансове в този случай бяха много по-големи от обикновено.

Един пеняз. Очевидно става дума за справедливо възнаграждение.

20:3. Около третия час. Това означава около 9ч сутринта.

На пазара. Именно пазарът е бил събирателната точка на населеното място. Обикновено тук са се пресичали интересите на работниците и работодателите.

Безделни. По това време на деня е била много малка вероятността да бъде намерена работа.

20:4. Каквото е право, ще ви дам.

Работниците вече нямат никакъв реален шанс да намерят работа за настоящия ден и затова въобще не полагат усилия да се спазарят изгодно. Всичко, което получат в замяна на положения труд, при всички случаи ще бъде по-добре от нищо. Не се споменава конкретно възнаграждение. Изказано е само обещанието, че няма да работят напразно. Тъй като първите работници е трябвало да получат един пеняз, слушателите на притчата са очаквали, че наетите по-късно работници ще бъдат възнаградени с част от тази сума.

Около шестия и около деветия час направи същото. Очевидно работата е изисквала повече човешки ресурси от наличните до момента. Особено по време на жетва стопаните е трябвало бързо да реагират, за да не бъдат изненадани от приближаващия дъжд.

20:6. Около единадесетия час. Слушателите вероятно са били много учудени поради факта, че земеделецът желае да наеме още работници дори в края на деня.

20:8-12. Ето, че вече е време за изплащането на заработените надници. Ако слушателите до този момент са били отчасти учудени, то сега вече със сигурност са шокирани.

20:8. Свечери. Това е времето на падане на вечерния здрач. Работният ден е продължавал от изгрева до залеза на слънцето.

20:9-12. Вероятно и последните наети работници са се съгласили, както в ст.4, да се трудят за "съизмеримо" възнаграждение. Със сигурност те са били приятно изненадани, когато са получили своята надница в пълния ѝ размер. Разбира се, останалите, чакати на опашката, са предполагали, че ще бъдат възнаградени също толкова преизобилно. Ако стопанинът изплаща цяла дневна заплата само за един час работа, какво ли ще получат онези, които са се потили цял ден на лозето? Щом касиерът обаче бе изплатил еднаква заплата на всички, първите работници се разгневиха срещу постъпката на своя работодател. Първоначално съгласуваното справедливо възнаграждение сега изглежда като измама.

20:12. Приравнил си ги с нас. Това е същността на тяхното недоволство. Работниците очакват увеличаване на заплата съобразно положения труд. Притчата обаче съдържа в себе си поучението, че наградата в Божието царство не се дава по заслуги, а по благодат.

20:13. Приятелю. Тук, както още на две места в Евангелието (22:12; 26:50), обръщението съдържа иронични нотки. При всички случаи тази дума не описва взаимни приятелски взаимоотношения. Работниците не считат земеделеца за свой приятел, а за несправедлив експлоататор.

Не ме онеправдавам. Слугите изискват справедливост. Стопанинът на лозето разяснява, че не са станали жертва на несправедливо отношение, а са получили уговореното възнаграждение. Неговата щедрост към останалите не може да бъде считана за несправедливост.

20:15. Не ми ли е позволено да правя със своето богатство каквото поискам. Слугите си позволяват да определят случаите, в които техният работодател ще даде израз на щедростта си. На фона на конфликта между Исус и религиозните водачи, касаещ близостта на Христос с пренебрежените и отхвърлените, притчата е предупреждение към фарисеите. Нейната цел е да ги предпази от погрешната цел е да ги предпази от погрешната гледна точка, че техният открит стремеж да изпълнят Закона по никакъв начин не превръща Бога в длъжник и не им дава правото да станат съдници и да определят към кого Господ ще покаже Своята милост

и щедрост и към кого - не. Ивицата, която разделя послушанието на Божията воля от желанието да определяме Божията воля, е твърде тясна.

Твоето око е завистливо, защото аз съм добър. Още в 6:23 се предупреждава за злото око. Както окото, така и сърцето често се използва в Библията за картинно описание на човешките мотиви (срв. Пс. 119:36,37). В повечето случаи лукавото око служи за изобличение на алчността и скъперничеството, докато доброто око описва хората, които великодушно раздават своето материално благосъстояние. Човекът със зли очи живее като слепец в тъмнината, защото лукавите му очи не му позволяват да съзре правилния път. Завистта на работниците ги довежда до нелепата ситуация да заклеят добрия стопанин на лозето като несправедлив.

20:16. Настоящият стих обвързва притчата със ситуацията в 19:28-30. Учениците получават обещанието, че ще съдят над народа Израел (19:28), но не бива да превръщат това в повод за поредната караница относно своята бъдеща позиция в Божието царство. Да бъдеш Христов последовател означава да не се превъзнасяш над другите, а да им служиш (20:28).

Изнервяща благодат

Настоящата притча, както и притчата за блудния син, е оставена без ясен завършек. Не ни се казва каква е

последвалата реакция на работниците. Слушателят сам може да реши какъв ще бъде краят на историята. Ако някой желае да увеличи градус на напрежението във връзка със заплащането на работниците, може да го направи. Който е осъзнал, че щедростта не означава несправедливост, ще се зарадва заедно с онези, чиито труд е възнаграден преизобилно.

В Евангелието на Матей непрекъснато се говори за това, че протезнатата ръка на Христос към "грешниците" винаги е криворазбрана от страна на фарисеите: Те не съзират в нея знак на Божията милост, а я тълкуват като доказателство за това, че Исус също трябва да бъде считан по-скоро като част от тази "сбирщина" (9:11). По времето на написване на Евангелията юдейските християни също са разсъждавали от подобна гледна точка по повод на множеството езичници, които са се присъединявали към Христовата Църква. Притчата напомня както на фарисеите, така и на християните-юдеи, че Господ е свободен да прояви Своята милост към онези, на които пожелае. Великодушното присъединяване на определени групи от хора към благодатта на Бога по никакъв начин не намалява величината на благодатта, която е показана към онези, които Господ е срещнал първи. Днес притчата за работниците на лозето също трябва да накара Христовата Църква да се запита, дали не счита определени хора за "по-достойни" за Божията милост в сравнение с други.

12 С готовност до идването на Спасителя

Притчата за десетте девизи (Мат. 25:1-13)

¹ Тогава небесното царство ще се оприличи на десет девизи, които взеха светилниците си и излязоха да посрещнат младоженеца. ² А от тях пет бяха неразумни и пет – разумни. ³ Защото неразумните, като взеха светилниците, не взеха елей със себе си. ⁴ А разумните заедно със светилниците си взеха и елей в съдовете си. ⁵ И докато се бавеше младоженецът, дръмка обхвана всички и заспаха. ⁶ А посреднощ се нагаде вик: Ето, младоженецът [иде]! Излизайте да го посрещнете! ⁷ Тогава всички онези девизи станаха и приготвиха све-

тилниците си. ⁸ А неразумните казаха на разумните: Дайте ни от вашия елей, защото нашите светилници угасват. ⁹ А разумните отговориха: Да не би да не стигне и за нас, и за вас, по-добре идете при продавачите и си купете. ¹⁰ А когато те отидоха да купят, младоженецът пристигна; и готовите влязоха с него на сватбата и вратата се затвори. ¹¹ После дойдоха и другите девизи и казаха: Господи! Господи! Отвори ни. ¹² А той отговори: Истина ви казвам: Не ви познавам. ¹³ И така, бдете; защото не знаете нито деня, нито часа [в който Човешкият Син ще дойде].

Въведение

(15-20 минути)

(Изберете един или два въпроса.)

- Какъв е най-големият провал, която сте преживявали във връзка с предстоящ празник или друго дългоочаквано събитие?
- Какъв "времеви тип" човек сте? По-добре с двадесет минути по-рано, отколкото с една минута закъснение? Без излишно напрежение - няколко минути едва ли ще бъдат кой знае какъв проблем? Точност до секунда? Нещо друго?
- Каква е Вашата реакция, когато някой не спази уговорения час за среща или пристигне твърде късно?

Импулси за разговор

(30-40 минути)

- Според ст. 1-4 в какво се състоеше разликата между двете групи от девизи, които трябваше да посрещнат младоженеца за сватбата (вж. разясненията към ст. 1)?
- Защо заспаха жените? Кое неочаквано събитие е описано в ст. 6?
- Какво се случи с разумните девизи, какво - с неразумните (ст. 10-12)?
- Към кое предстоящо събитие посочва настоящата притча? За кои два важни аспекта информира Исус Своите слушатели във връзка с Неговото повторно идване (ст. 13)?

- Исус ясно дава да се разбере, че ще гоЙде ден, когато вратата на Божието царство ще бъде затворена за мнозина (ст.10-12). Какви чувства предизвикват тези думи у Вас? В никакъв случай не си представям един любящ Бог? Това е справедливо - те пропуснаха своя шанс? Трябва да бъдем щастливи, че въобще някои бяха поканени на празника на Бога? Какво да кажа по въпроса - това засяга само Бог? Нещо друго?

- Какво символизират светилниците в притчата (ст.8)? Какво е значението на елея?

- В настоящия момент живеете ли от "елея" на някой друг? На Вашите родители? На приятелите Ви? На брачния Ви партньор? На Вашата Църква?

- Доколко сте подготвени за Второто пришествие на Христос? Къде ще бъдете по време на големия празник? Защо?

Размяна на мнения и молитва (15-30 минути)

- С каква стойност от 1 (ужасно) до 10 (абсолютно постижение) ще оцените измяната седмица? Защо?

- За какво бихте желали да се помолите сега заедно като група? Какви лични предмети за молитва ще споделите, за които бихте помолели за подкрепата на останалите?

Разяснения

Общ поглед. Това е първата от трите поредни притчи в настоящата глава (Мат. 25), които разказват за повторното идване на Христос. Същата тема е вече застъпена в предходната глава. Всички притчи подчертават, че учениците трябва да бъдат бдителни (ст.13), защото не им е открито времето на Второто пришествие и Съдния ден. Притчата за талантите (25:14-30) ясно показва, че готовността не означава пасивно изчакване, а мобилизиране на поверените дарби в служение на Бога. Последната притча (25:31-46) конкретизира този ангажимент в грижа за нуждаещите се.

25:1. Десет девици. Недопустимо е твърдението, че числата в притчата имат някакво особено значение. Тук съвсем просто са противопоставени две групи от хора. За нас остава неясно какви са тези жени - шаферки, прислужнички в дома на младоженеца, приятелки или съседки. При всички случаи обаче те трябва да придружат младоженеца до сватбеното тържество.

Взеха светилниците си. Тъй като сватбите се провеждаха предимно при вечер, светилниците трябваше да осветяват пътя до сватбеното тържество и едновременно с това да допринесат за създаването на празнична атмосфера. Най-вероятно лампите са представлявали глинени съдове с фитил и елей като запалимо вещество. Прикрепяни са били на пръчки. Или това са били факли от парцали, напоени с елей, които са били омо-

тавани на дървени пръти. Подобни факли са горели около 15 минути, а след това отново е трябвало да бъдат поляти с елей.

Да посрещнат младоженеца. Притчата отразява разпространените в онова време сватбени обичаи. Сватбените тържества са се провеждали предимно в дома на младоженеца или на неговите родители. Преди започването на венчалната церемония младоженецът е отивал в дома на бъдещата си съпруга и я е съпровождал до своя дом, където едва тогава е можело да бъде извършена венчавката. Всички жители на населеното място са извървявали този път заедно с младоженците. Тълкувателите на Библията предлагат различни разяснения на описаната ситуация. Най-достоверно изглежда предположението, че десетте девизи са се намидали в дома на булката или са ги очаквали по пътя за дома на младоженеца. За разлика от останалите притчи тук отделните детайли изглеждат доста нереалистично. Така напр. сватбените тържества не са били провеждани в полунощ и работното време на магазините не е продължавало до толкова късно през нощта. Това ни кара да предположим, че от всички Христови притчи настоящата най-вече може да бъде характеризирана като алегория. В алегорията подробностите не бива да бъдат обвързани с историята; те имат самостоятелно значение. При подреждането на такива второстепенни детайли могат да възникнат нереалистични ситуации.

Открояват се две възможности: 1. Ако притчата се разглежда като своего рода алегория, то аналогично на Ста-

рия завет бихме предположили, че Бог (тук Месията) идва като младоженец, за да вземе народа Израел за Своя съпруга (Ис. 54:4-5; Йез. 16:7; Ос. 2:19). Тогава девизите ще бъдат онези, които се грижат за Божия народ (невестата), докато тя очаква завръщането на Своя господар. 2. Тъй като иначе Исус не говори с алегии, нереалистичните характерни черти на притчата могат да бъдат изтълкувани по друг начин: Тук Исус изхожда от истинска случка и я използва за картинно описание на Своего послание. Естествено, сватбата не е била планирана за полунощ, а младоженецът бе накарал да го очакват много по-дълго от обикновено. "Съветът" към неразумните девизи да отидат да купят елей съдържа ирония и подигравка.

25:2. Неразумни/разумни. Съобразно изразните средства на Стария завет, "мъдър" е онзи, който живее съобразно предписанията на Божия закон. Такъв човек постъпва правилно, защото действа според правдата. Неразумният е онзи, който всъщност познава истината, но не постъпва според нея (срв. Мат. 7:24-27). Затова постъпката на едната група девизи не е откъслечен нера разумен пропуск, а указание за техния цялостен безразсъден начин на живот. Те символизират хората, които не се подготвят за идването на Месията. От своя страна, разумните девизи по навик постъпват умно. Техните очаквания от утрешния ден са причина предварително да положат своята грижа.

25:5. Докато се бавеше младоженецът.

Първите християни са очаквали Второто пришествие на Христос много скоро след Неговото възлизане на небесата. Много от притчите, които третират тази тема, предупреждават за това погрешно очакване (24:43,48; 25:14). Твърденията за точното време на повторното идване на Спасителя не са еднозначни.

Дрямка обхвана всички и заспаха. С това не се намеква, че не бе неуместно да заспят. Тези думи имат за цел да подчертаят продължителността на времето на очакване.

25:6. Посред нощ. Твърде необичайно за едно сватбено тържество! С тези думи още веднъж се изтъква колко дълго младоженецът бе накарал да го очакват. Сигурно само малцина все още чакаха неговото пристигане.

Нагада се вик. В едно малко село всеки би трябвало с нетърпение да очаква придружаването на младоженеца по пътя към бъдещата му съпруга. Новината за пристигането на младоженеца би се разнесла със скоростта на вятъра.

Излезте да го посрещнете. Жителите на селото са се събирали около младоженеца, за да го придружат до дома на бъдещата му съпруга и след това да ги последват до сватбеното тържество. Неочакваното пристигане, викът, събирането на гостите около младоженеца - това са елементи, които се очакват и при Второто пришествие на Месия (I Сол. 4:16-17).

25:7. Пригответе светилниците си. Вероятно още веднъж са потопили

фитила, напълнили са светилниците с елей и са ги закачили.

25:9. А разумните отговориха... Отказът на жените не е егоистичен, а далновиден по своята същност. Разделянето на елей в крайна сметка не би послужило никому. Всички изведнъж биха останали в тъмнината. В преносен смисъл тази подробност от притчата означава, че всеки се нуждае от личностна вяра, от своята лична връзка с Христос.

Игете и си купете. Затова обаче вече е твърде късно. При Второто пришествие на Христос също ще бъде прекалено късно за онези, които си мислят бързо да се приготвят, за да Го посрещнат.

25:10. На сватбата. Картината на сватбения празник е често използвана, за да опише окончателното спасително общение с Бога.

Вратата се затвори. В този момент притчата явно излиза извън рамките на обичайното сватбено тържество, при което закъснелите гости напълно разбираемо не са оставали затворени отвън. Тук става дума за великото празненство на Месията. Неочакваното затваряне на вратата веднага е направило впечатление на слушателите и е имало за цел да ги накара да се замислят. Дали и те ще бъдат сред присъстващите на празненството? Притчата призовава слушателите да изяснят своята връзка с младоженеца, докато все още съществува благоприятна възможност затова (срв. 7:22,23; Лука 13:35).

25:12. Не ви познавам. Същите гуми можем да намерим в Мат. 7:23, а в Лука 13:25,27 е казано нещо подобно. Те описват окончателното отхвърляне на онези, които не са подготвени за Христовото идване, защото не са били внимателни към Неговите гуми. Използваната формулировка освен това означава: "Нямам нищо общо с вас."

25:13. И така, бегете. Тук читателите също са призовани да бъдат бдителни. Макар че всички девизи бяха заспали, този призив има своята валидност. Разумните девизи въпреки всичко бяха готови. Тяхната бдителност се състоеше в приготовленията, които вече бяха извършили. Неразумните не бяха се отнесли отговорно и не бяха готови, когато дойде младоженецът. Успоредно с всички допълнителни изявления, настоящата притча има за цел преди всичко да насърчи своите читатели да бъдат дейни и подготвени за деня на повторното идване на Спасителя. Последващите притчи се доближават по-близо до начина, по който трябва да изглежда подготовката за Второто пришествие.

Не знаете нито деня, нито часа. Това е потвърдено на много места в Новия завет (Мат. 24:36,44; Марк 13:35; Лука 12:40; 1 Сол. 5:1-2).

Буден = Готов

Да бъдеш Христов последовател в никакъв случай не означава безделно очакване на края на времената. Християните, също както девизите от притчата, знаят какво е необходимо - елементарен живот, който приема Христовите гуми в цялата им сериозност -, но едновременно с това те също не са предпазени от опасността да пропуснат своята възможност да се подготвят. Бдителността не означава пасивно очакване на бъдещето, а активно мобилизиране на всички сили сега, в настоящето, за изграждане на бъдещето. Павел споделя същото, изразявайки се по различен начин: "Подхождайте с мъдрост в отношенията си с външните, като изкупвате благовремието" (Кол. 4:5). Бдителността не значи да не спиш, когато Исус дойде отново, или да изказваш спекулации относно точното време на Неговото повторно идване. Тя означава живот, в който по всяко време да можеш с радост да посрещнеш идващия Господ. За разлика от слугите в предходната притча (24:45-51), които злоупотребиха с отсъствието на господаря си, девизите са осъдени не поради своето злодеяние, а заради своето бездействие. Да гратиш на сяло върху (гарантираната) бъдеща благодат е също толкова опасно, колкото да пропуснеш своя шанс в настоящето.

13 Последното решение принадлежи на Бога

Притчата за житото и плевелите (Мат. 13:24-30,36-43)

²⁴ Друга притча им предложи, като каза: Небесното царство прилича на човек, който е посял добро семе на нивата си; ²⁵ но когато спяха човеците, неприятелят му дойде и пося плевели между житото, и си отиде. ²⁶ И когато поникна посевиът и завърза плод, тогава се появиха и плевелите. ²⁷ А слугите на стопанина дойдоха и му казаха: Господарю, ти не пося ли добро семе на нивата си? Тогава откъде са плевелите? ²⁸ Той им отговори: Някой неприятел е направил това. А слугите му казаха: Като е така, искаш ли да отидем да ги оплевим? ²⁹ А той каза: Не искам; да не би, като плевите плевелите, да изскубнете заедно с тях и житото. ³⁰ Оставете да растат и двете заедно до жътвата; а по време на жътва ще кажа на жътварите: Съберете първо плевелите и ги вържете на снопове за изгаряне, а житото приберете в жит-

ницата ми. ³⁶ Тогава Той остави народа и дойде в къщи. И учениците Му се приближиха при Него и казаха: Обясни ни притчата за плевелите на нивата. ³⁷ А Той им отговори: Сеячът на доброто семе е Човешкият Син; ³⁸ нивата е светът; доброто семе, това са синовете на царството; а плевелите са синовете на лукавия; ³⁹ неприятелят, който ги пося, е дяволът; жътвата е свършекът на века; а жътварите са ангелите. ⁴⁰ И така, както събират плевелите и ги изгарят в огън, така ще бъде и при свършека на века. ⁴¹ Човешкият Син ще изпрати ангелите Си, които ще съберат от царството Му всичко, което съблазнява, и онези, които вършат беззаконие, ⁴² и ще ги хвърлят в огнената пещ; и там ще бъде плач и скърцане със зъби. ⁴³ Тогава праведните ще блеснат като слънцето в царството на своя Отец. Който има уши [да слуша], нека слуша.

Въведение

(15-20 минути)

(Изберете един или два въпроса.)

- Кой във Вашето семейство е вършил най-много лудории и е погосил някому лоша шега?
- Оценете по скалата от 1 (съвсем никакво) до 10 (не мога да си представя нищо по-приятно) какво удоволствие Ви доставя плевенето.

- От коя неприятна "акция по подреждане" (килер, бюро, таванска стая, гараж) се боите най-много?

Импулси за разговор

(30-40 минути)

- Според обяснението на Христос в ст.37-39 кой сее доброто семе? Какво представлява нивата? Какво символизира доброто семе? На какво съответстват плевелите? Кой е неприятелят?

- Защо собственикът на нивата не желае слугите му да изкоренят плевелите (ст.29-30)? (Срв. разясненията към ст.25 и ст.29.)

- Какво изразява настоящата притча относно поведението на вярващите към хората в света?

- Защо християните често срещат трудности да проявят търпение и толерантност към онези, които не споделят тяхната вяра? В кои области от живота Ви е трудно във взаимоотношенията с невярващите?

- Кои от следните житейски величини са в състояние да Ви повлияят съзнателно или несъзнателно по въпроса за толерантността? Вашето семейство? Вашият пастор или проповедник? Хора като майка Тереза? Шоуменът в телевизионното предаване? Общоприетите разбирания за живота в днешно време? Нещо друго?

- Какво казва Исус за свършека на века (ст.40-43)? Къде ще се намерите Вие, ако Второто пришествие на Исус е днес (ст.42 или 43)?

- В какво се състои предизвикателството на притчата за житото и плевелите? В кои аспекти на притчата съзирате Божия повик към Вас (ст.43)?

Размяна на мнения и молитва

(15-30 минути)

- Какви цели и очаквания си бяхте поставили при започване на изучаването на притчите? Кои от набелязаните цели успяхте да изпълните?

- Кои бяха върховите моменти от времето, прекарано заедно върху размишленията от тази книга? Преживяхте ли неочаквани и полезни открития? Нещо, което осъзнавате по особен начин като подарък от Бога?

- Какво Ви се отрази добре? Какво бихте желали да подобрите в съвместната работа, ако искате да останете в тази група? Кого бихте поканили?

Разяснения

Общ поглед. Притчата за житото и плевелите е първата от три притчи, разказващи за растежа в Божието царство. Тя е последвана от притчата за синаповото зърно (13:31-32) и от притчата за кваса (13:33). Всички те ясно показват, че Божието царство със сигурност ще продължи да се развива и да завладява все повече хора, дори ако понякога на пръв поглед изглежда, че пред процесът на неговото развитие съществуват неразрешими пречки.

13:24-30. Противно на общоприетата религиозна представа, настоящата притча говори, че Божието царство няма да бъде установено изведнъж с едно величествено, радикално по своята същност събитие, завладявайки целия свят. Тогава в обществото е било разпространено очакването, че хората ще станат свидетели на драматичен съдебен процес, в който човечеството ще бъде

разделено на две: децата на светлината и децата на тъмните сили. След идването на Христос обаче животът си остана непроменен, както до сега. Не се изпълниха очакванията за Божието откровение с пропит от ужас апокалипсис, нямаше страшна война, която да унищожи невярващите, праведниците не бяха избавени внезапно от всички беди. Имаше хора, които вярваха в Исус и следваха вярно Неговите поучения. Други обаче не вършеха това, но Христос привидно не правеше разлика помежду им. Измежду редиците на Неговите последователи се открояваха очевидно съмнителни личности. Как Исус изобщо можеше да си позволява да твърди, че е посланик на Божието царство?

Въпреки това именно Той установи началото на Божието царство сред хората. Неговият цялостен обхват и изпълнение обаче ще станат обозрими едва в съдния ден. Божието царство все още остава скрито и учениците не би трябвало да се опитват да изчистят света от всички, които може би не принадлежат към Небесното царство. Този подбор е запазен за самия Господ, когато настъпи времето на Страшния съд. - Исус обяснява значението на притчата в ст.36-43.

13:24. Исус им предложи друга притча. В Евангелието на Матей притчата за сеяча предхожда настоящата притча. И двете притчи се основават на сравнения от областта на земеделието, за да разяснят до известна степен как се разпростира Небесното царство.

Небесното царство. В стремежа си да не изричат напразно Божието име (Изход 20:7), юдеите изцяло са отбягвали да се позовават директно на Бога. Употребявали са описателни понятия като "Онзи, Който е на небесата". И така, Небесното царство представлява само друг начин за изразяване на Божието царство. При това то се използва за определение преди всичко на Господната слава и по-малко за конкретно местоположение.

13:25. Плевели. Вероятно тук става дума за вид райграс - житен плевел, който до образуването на класовете не се е отличавал от пшеницата. Някога не е било необичайно неприятелят да посее плевели на нивата. По този начин е можело да бъде унищожена цялата жетва, а противника - разорен. В Римската империя подобно деяние е било преследвано и наказвано.

13:27. Господарю, ти не си ли посял добро семе на нивата си? От селскостопанска гледна точка този въпрос би бил напълно основателен. За християните от ранната Църква за този въпрос прозира желанието им да осъзнаят защо Божието царство, което Исус е установил на земята, не е по-величествено и всеобхватно.

13:29. Естествено, изкореняването на плевелите в ранен стадий на растеж е било напълно в рамките на възможното. Поради тяхната прилика с пшеницата обаче е съществувала голяма опасност да бъде отстранено и доброто семе. В по-късен стадий на развитие е ставало дори по-трудно да се направи разлика между двете растения, защото корените им са се преплитали едни в други. И така, собственикът на нивата бе решил първоначално да не предприема нищо. Не се противопостави на плевелите и не потърси отмъщение от своя неприятел. За изненада на слугите си (и слушателите) той остави плевелите да израснат заедно с пшеницата.

13:30. Едва с настъпването на жетвата, когато двете растения ясно можеха да бъдат различавани едно от друго, те трябваше да бъдат разделени. Предвидено бе плевелите да бъдат изгорени, а пшеницата трябваше да бъде прибрана в житниците.

13:36-43. Обясни ни притчата за плевелите на нивата. Важна тема от Евангелието на Матей е приближаващият Божий съд. Онзи, който е избрал да се държи здраво за Бога, ще бъде оправдан, а невярващите ще получат справедливата си присъда (3:7-12; 7:24-27; 10:23; 11:20-

24; 18:7-9; 22:1-14; 24:1-51; 25:31-46). Както в тогавашния светоглед, така и в мисленето на ранните християни това очакване е било от особено значение. Очакването на съдния ден е призовавало към покаяние и живот съобразно Божиите заповеди.

13:37. Човешкият Син. Това название навежда за описанието на Небесния съд в Дан. 7:13-14, когато Господ ще разпростре Своего всеобщо управление върху целия свят. Исус често използва този израз и по такъв начин индиректно кара слушателите Си да вникнат в Неговите претенции за божествена власт. Едновременно с това този израз обозначава отделната човешка личност или просто "аз".

13:38. Светът. Има се предвид обозримата реалност на света, в който живеем.

Синовете на царството. На тях е поверено Божието царство (5:3). Да бъдеш син означава да носиш определени характерни черти. Животът на синовете на царството се намира в съзвучие с гледната точка и ценностите на Управника на това царство. Същата логика е използвана и за описание на синовете на лукавия.

13:39. Жътвата. Това е картинно описание на Божия съд (Йер. 2:3; 51:33; Ос. 6:11).

Свършекът на века. Писанията за последните времена разделят историята на "настояща епоха" и "идващи времена". "Настоящата епоха" е описана с понятията грях и подтисничество на праведните; "идващите времена" ще започнат със Страшния съд, в който Господ ще произнесе Своята присъда над човечеството. Всички злини ще бъдат премахнати, за да бъде установено Неговото управление на мир и справедливост. - Юдеите по времето на Христос са изхождали от представата, че до този ден Господ ще остане бездееен и едва след това ще въведе народа Израел в Своего царство. Исус подчертава, че Небесното царство вече е

установено с Неговото първо идване и ще стане обозримо при Второто пришествие. Божието управление ще се разпростре извън рамките на народа Израел и ще обхване всички, които са повярвали в Христос.

Ангелите. На различни места в Библията ни се казва, че Господ ще изпълни Своя съд чрез ангелите (ст.41; Дан. 7:10; II Сол. 1:7; Откр. 15:1; 16:1; 18:1,21).

13:40. Изгарят ги в огън. Божият съд многократно е сравняван с очистващ огън, който ще унищожи злото на този свят (II Сол. 1:8; II Петр. 3:10; Откр. 19:20).

13:41. Човешкият Син едновременно е сеячът (ст.37), жътварят и великият Управник на царството.

13:42. Плач и скърцане със зъби. Този утвърден израз е използван за описание на ужасното страдание на онези, които ще изпитат справедливия гняв на Бога (8:12; 13:50; 22:13; 24:51; 25:30).

13:43. Праведните. Това са синовете на царството (ст.38), които са чули Божиите гуми и са съобразили живота си спрямо тях. Въпреки че първоначално не са се различавали от останалите (както зърното между плевелите), в крайна сметка става ясно, че те принадлежат на Бога.

Ще блеснат като слънцето. Светлината често е използвана като картина, за да опише святостта - позитивният антипод на тъмнината, символизираща греха (Дан. 12:3; I Йоан 1:5).

Който има уши да слуша, нека слуша. Това също е установен израз, с чиято помощ Исус призовава Своите слушатели към размисъл: Какъв е истинският смисъл на Неговите гуми? Какви последици крият те? Каква ще бъде твоята реакция на тази истина? Най-тъжното положение, в което може да изпадне някой, е да чуе Христовите гуми, но да се въздържа от ответна реакция.

Чудесата
Да разберем Исус и Неговите дела
© 2003, Евангелска Методистка Църква 2003г.

Превод: Надежда Алтунян
Предпечат и дизайн: Самуел Алтунян

Печат: Хеликс Прес, Варна